

NÁUKA VIERY

PRE GRÉCKOKATOLÍKOV

NÁUKA VIERY

PRE GRÉCKOKATOLÍKOV

VYDALI: OO. REDEMPTORISTI

Michalovce 1942

IMPRIMI POTEST:

Jozef Lávička CSsR,
viceprovinciál

Bratislava, 17. júla 1942.

IMPRIMATUR:

Č. 303/42.

O. Anton Tink,
generálny vikár

MIESTO ÚVODU.

Náuka viery pre gréckokatolíkov, upravená vo forme katechizmových otázok, vzala si za cieľ:

1. Odstrániť náboženskú nevedomosť ako hlavný koreň ľahostajnosti vo viere;
2. Povzbudiť našich gréckokatolíkov, aby si vysoko cenili svoj obrad, ako rovnocenný s latinským obradom.

Náuku viery sme rozdelili na tri časti:

I. **O viere**, lebo musíme veriť v určité pravdy, aby sme mohli prísť do neba.

II. **O prikázaniach**, lebo nestačí len veriť, ale treba vedľa svätej viery aj žiť.

III. **O prostriedkoch milosti**, ktorá je v duchovnom živote najdôležitejšia, lebo bez nej všetky naše dobré predsavzatia sú márne.

Náuka viery len vtedy dôjde svojho cieľa, ak aj dospelí budú ju čítať.

Michalovce, 2. augusta 1942.

OO. Redemptoristi.

V deň slávneho proroka Ilii a sv. Alfonza.

MODLITBY.

Sláva Isúsu Christú! — Sláva vo víki. (100 dn. otpust.)

† Vo ímja Otcá i Sýna i Svjatáho Dúcha, amíň.

Sláva tebí, Bóže náš, sláva tebí.

Carjú nebésnyj Utíšiteľu, Duše ístiny, íže vezďi syj, i vsja ispolňájaj, sokróvišče blahích i žízni podáteľu, priidi i vselísja v ny, i očísti ny ot vsjákijsa skvérnny, i spasí, Bláže, dúšy náša.

† **Svjatýj Bóže**, svjatýj krípkijs, svjatýj bezsmértnyj pomíluj nas. (3 raz.)

† Sláva Otcú, i Sýnu, i svjatómu Dúchu, i nýňi, i prísno, i vo víki vikóv, amíň.

Presvjatájsa Trójce pomíluj nas, Hóspodi očísti hrichí náša, Vladýko prostí bezzakónijsa náša, Svjatýj posítí i iscílí némošči náša, ímene tvojeho rádi.

Hóspodi pomíluj. (3 raz.)

† Sláva Otcú, i Sýnu, i svjatómu Dúchu, i nýňi, i prísno, i vo víki vikóv, amíň.

Ótce náš, íže jesí na nebesích, da svjatítsja ímja tvoje, da priidet cárstvie tvoje, da búdet vóľa tvojá, jáko na nebesí i na zemlí. Chľib náš nasúščnyj dažd' nam dnes, i ostávi nam dólhi nášjsa, jákože i my ostavľájem dolžnikóm nášim, i ne vvedí nas vo iskušénije, no izbávi nas ot lukávaho.

† Jáko tvoje jest' cárstvo i síla i sláva: Otcá i Sýna i Svjatáho Dúcha, nýňi i prísno i vo víki vikóv, amíň.

Bohoródice Dívó, rádujsja obradovánnajsja Maríje, Hóspod' s tobóju, blahoslovénna ty v ženach i blahoslovén plod čréva tvojeho, jáko rodilá jesí Christá Spása, Izbávitel'a dušám nášim.

† Priidíte poklonímsja Carévi nášemu Bóhu.

† Priidíte poklonímsja Christú, Carévi nášemu Bóhu.

† Priidíte poklonímsja i pripadém samómu Hóspodu Isúsu Christú, Carévi i Bóhu nášemu.

1. **Víruju** v jedínaho Bóha Otcá vsederžíteľa, Tvorcá néba i zemlí, vídimych že vsich i nevídimych.

2. I v jedínahô Hóspoda Isúsa Christá, Sýna Bóžija jedi-
noródnahô, íže ot Otcá roždénnahô préžde vsich vík. Svíta ot
svíta, Bóha ístinna ot Bóha ístinna, roždénna, ne sotvorénna,
jedinosuščna Otcú, ímže vsja býša.

3. Nas rádi čelovík, i nášeho rádi spasénija .sšedšahô
s nebés, i voplotívšahosja ot Dúcha Svjata i Maríi Dívy, i
vočelovičšasja.

4. Raspjátahô že za ny pri Pontíjstím Píláti, i stradávša
i pohrebénna.

5. I vozkressšahô v trétij deň po písánijem.

6. I vozsédšahô na nebesá i sid'áščahô odesnúju Otcá.

7. I páki hrjadúščahô so slávoju sudíti živým i mértvym,
jehóže cárstviju ne búdet koncá.

8. I v Dúcha Svjatahó, Hóspoda životvorjáščahô, íže ot
Otcá i Sýna ischod'áščahô, íže so Otcém i Sýnom spokláňaje-
ma i soslávima, hlahólovšahô proróki.

9. V jedínu svjatúju, sobórnuju i apóstolskujú Cérkov.

10. Ispovídujù jedíno kreščénije vo ostavlénije hrichóv.

11. Čáju voskresénija mértvych.

12. I žízni búduščahô víka. Amíň.

Pod tvoju mílost' pribihájem Bohoródice Dívo, molítv
nášich ne prézri v skórbech, no ot bid izbávi nas, jedína čís-
taja i blahoslovénnaja.

Preslávnaja prisno Dívo, Bohoródice Maríje, Máti Christá
Bóha nášeho, priimí molítvy náša, i donesí ja Sýnu tvojemú
i Bóhu nášemu, da spasét i prosvitít tebé rádi dúšy náša.

Oslábi, ostávi, otpusti Bóže sohrišénija náša, vólnaja i ne-
vólnaja, jáže v slóvi i v d'íli, jáže v víd'ínii, i nevíd'ínii, jáže
v umí i v pomyslénii, jáže v dni i v nóšči: vsja nam prostí,
jáko blah i čelovikol'úbec.

Upovánije nam Otec, pribížišče naše Syn, pokrovíteľ nam
jést' Duch Svjatýj: Trójce Svjataja, Bóže naš, sláva tebí.

Bóže, mílostiv budi mňi hrišnomu.

Bóže, očisti hrichí mojá, i pomíluj mja.

Bez čislá sohriších, Hóspodi, prostí mja.

Čo zvlášť musíme vedieť a veriť?

Zvlášť musíme vedieť a veriť tieto pravdy:

1. že je jeden Boh v troch osobách: Otec, Syn a Duch svätý.
2. že Boh je spravodlivý sudca, ktorý dobrých odmeňuje
a zlých trestá.
3. že Syn Boží sa stal človekom, aby nás vykúpil.
4. že duša ľudská je nesmrteľná.
5. že milosť Božia je k spaseniu potrebná.

Hlavné prikázanie.

»Milovať budeš Boha svojho z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysli a zo všetkej svojej sily; a bližného svojho ako seba samého.« Mat. 22, 37.

Desať Božích prikázaní.

1. Az jesm Hospod' Boh tvoj, da ne budut tebi bozi inii kromi mene.
2. Ne prizyvaj imja Hospoda tvojeho na daremno.
3. Pamjataj, abys deň neďil'nyj svjatil.
4. Čti otca tvojeho i mater tvoju, da blaho ti budet i dolhoľiten budeš na zemli.
5. Ne ubij.
6. Ne čužolož.
7. Ne ukradi.
8. Ne bud' svidkom falšivym protiv bližňaho tvojeho.
9. Ne požadaj ženy bližňaho tvojeho.
10. Ne požadaj žadnoj vešči bližňaho tvojeho.

Päť cirkevných prikázaní.

1. Svätit' dni sviatočné.
2. V nedeľu a vo sviatok vyslúchať službu Božiu.
3. Prikázané pôsty zachovávať.
4. Každého roku aspoň raz okolo Paschy sa vyspovedať a Božie Telo prijať.
5. V zapovedanom čase zdržať sa od slávnostného veselía a hlučných zábav.

Viera, nádej a láska.

Verím v Teba, ó Bože môj, lebo Ty si večná pravda a nekonečná múdrosť.

Dúfam v Teba, ó Bože môj, lebo Ty si nekonečné milosrdenstvo.

Milujem Ťa, ó Bože môj, lebo Ty si nekonečná dobrota.

Modlitba pred jedením.

Hospodi Isuse Christe Bože náš, blahoslovi nam jastije i pitije sie molitvami Prečistyja Tvojeja Matere i vsich svjatykh Tvojich, jako blahosloven jesi vo viki. Amiň.

Modlitba po jedení.

Blahodarim Ťa Christe Bože náš, jako nasytil jesi nas zemnych Tvojich blah; ne liši nas i nebesnaho Tvojeho carstvija, no jako posredi učeníkov Tvojich prišel jesi Spase, mir daja jim, priidi i k nam i spasi nas. Amiň.

Modlitba pred spovedou.

Ja hrišnyj čelovik ispovidajusja Hospodu Bohu Vsederžitelju, vo Trojci svjaťij jedinomu, Prečistoj Ďivi Marii, Materi Božoj, i vsim svjatym, i tebi otče moj duchovnyj o vsich hričach moich.

Modlitba po spovedi.

Za sija vsja, i za druhija svidomyja, i ne svidomyja hrichi moja žaluju serdečno, čto ja dobrotlivaho Boha mojeho obrazil i prohňival na sebe: kajusja žalostno i obiščaju s promoščiju Božijeju život moj polipšati. Na sije že smirenno prošu, otče moj duchovnyj, spasitelnuju pokutu i razrišenije.

Modlitba pred sv. prijímaním.

Viruju Hospodi i ispoviduju, jako Ty jesi voistinnu Christos Syn Boha živaho, prišedyj v mir hrišnyja spasti, ot nich že pervyj jesm az.

Večeri tvojeja tajnyja dnes, Syne Božij, pričastnika mja priimi, ne bo vrahom Tvoim tajnu povim, ni lobzanija Tebi dam, jako Juda, no jako razbojnik ispovidajusja Tebi:

Pomjani mja Hospodi, jehda priideši v carstvii Tvojem.

Pomjani mja Vladyko, jehda priideši v carstvii Tvojem.

Pomjani mja Svjatyj, jehda priideši v carstvii Tvojem.

Da ne v sud ili v osuždenije budet mňi pričastije svjatyh Tain Hospodi, no v iscilenije duši i tila.

Viruju Hospodi i ispoviduju, jako sije, ježe prijemľu, voistinnu jest istinnoje samoje prečistoje Tilo Tvoje i istinnaja samaja životvorjaščaja Krov Tvoja, jaže molusja, sposobi mja dostojno prijati v ostavlenije vsich hričov moich i v žizň vičnuju. Amiň.

Anhel Hospodeň.

Anhel Hospodeň blahovistil Marii i začat ot Ducha Svjataho: Bohorodice Ďivo radusja...

Se raba Hospodňa, budi mňi po hlaholu Tvojemu: Bohorodice Ďivo radusja...

I Slovo Ploť bysť i vselisja v ny: Bohorodice Ďivo radusja...

Molisja za nas prečistaja Bohorodice: jako da udostoimsja obiščanij Christovych.

Hospodu pomolimsja: — Hospodi pomiluj.

Hospodi blahodať Tvoju nizposli v umy naši, da poznavše blahoviščenijem anhela voploščenije Syna Tvojeho, jeho strastiju i smertiju perevedemsja v slavu voskresenija, tym samim Hospodem našim Isusom Christom. Amiň.

(Otpust 10 ročnyj. XI. Pij. 1933.)

Pápežská hymna.

Hďi Petra svjata mohila,
Tam zvučit molitva mila
Iz ust tysjač i tysjačej,
Himn različnych rodov ľudej:
Bože! chraň svjataho otca,
Christova namistnika.

PRVÁ ČASŤ.

O viere.

A. BOH.

Viruju v jedinaho Boha Otca vsederžiteľa.

1. Kto je Boh?

Boh je duch, ktorý je sám od seba a je nekonečne dokonalý.

2. Čo znamená, že Boh je duch?

Boh je duch znamená, že Boh nemá tela, ale vie všetko a môže všetko, čo chce.

3. Prečo hovoríme, že Boh je duch najdokonalejší?

Boh je duch najdokonalejší, hovoríme preto, lebo má všetky dobré vlastnosti v miere nekonečnej.

O troch Božských osobách.

4. Koľko je Bohov?

Boh je len jeden.

5. Koľko je v Bohu osôb?

V Bohu sú tri Božské osoby.

6. Ako sa nazývajú tri Božské osoby jedným menom?

Tri Božské osoby jedným menom sa nazývajú »Presvjtata Trojca«.

7. Je každá Božská osoba pravým Bohom?

Každá Božská osoba je pravým Bohom, ale spolu sú jeden Boh.

8. Čo pre nás urobily jednotlivé Božské osoby?

Boh Otec nás stvoril, Boh Syn vykúpil, Boh Duch Svätý nás posväcuje.

O vlastnostiach Božích.

9. Aký je Boh?

Pamätaj si, dieťa milé: Boh je duch a večne žije, všade býva, vševedúci. Je On múdry, spravodlivý, svätý je a miluje ťa, verný je a odmení ťa.

10. Čo znamená, Boh je večný?

Boh je večný znamená: Boh vždy bol, je a bude.

11. Kde býva Boh?

Boh býva všade: na nebi, na zemi a na každom mieste.

12. Prečo sa volá Boh všemohúci?

Boh sa volá všemohúci, lebo môže urobiť všetko, čo chce*)

13. Prečo sa volá Boh vševedúci?

Boh sa volá vševedúci, lebo vie všetko, čo bolo, je a bude, vie všetko, čo sa môže stať, vie aj naše najtajnejšie myšlienky a skutky.

14. Prečo sa volá Boh najmúdrejší?

Boh sa volá najmúdrejší, lebo všetko na svete usporiadáva podľa svojich najmúdrejších plánov, a vždy sa tak stane, ako Boh chce.

15. Prečo sa volá Boh spravodlivý?

Boh sa volá spravodlivý, lebo dobrých odmeňuje a zlých trestá.

16. Prečo sa volá Boh milosrdný?

Boh sa volá milosrdný, lebo rád odpúšťa hriešnikovi, keď sa chce polepšiť.

17. Prečo sa volá Boh dobrotivý?

Boh sa volá dobrotivý, lebo chce a robí vždy len dobré.

18. Prečo sa volá Boh svätý?

Boh sa volá svätý, lebo miluje ctnosť a hriech nenávidí.

19. Prečo sa volá Boh verný?

Boh sa volá verný, lebo všetko splní, čo sľubuje.

Napomenutie: Boh je nekonečne dokonalý, a preto lásky najhodnejší. Milujme Ho nadovšetko, On jediný môže nás urobiť dokonale šťastnými!

B. BOH STVORITEĽ.

Virusu... v Tvorca vidimych že vsich i nevidimych.

20. Čo stvoril Boh?

Boh stvoril: svet, ľudí a anjelov.

1. O stvorení a riadení sveta.

21. K čomu stvoril Boh svet?

Boh stvoril svet: K svojej cti a sláve, k blahu človeka.

---

*) Čo je samo v sebe nemožné, sebe protirečí, Boh stvoriť nemôže.

22. Ako sa stará Boh o svet?

Boh sa stará o svet tak, že ho zachováva a riadi a vedie všetko k dobrému.*)

23. Prečo dopúšťa Boh utrpenie?

Boh dopúšťa utrpenie, aby hriešnikov trestal a napravil, spravodlivých aby skúšal a ich zásluhy rozmnožil.

24. Prečo pripúšťa Boh aj hriechy?

Boh pripúšťa aj hriechy, lebo nechce hriešnikovi vziať slobodnú vôľu a následky hriechu vie tiež obrátiť na dobré.

2. O ľuďoch.**25. Čo je človek?**

Človek je rozumné stvorenie Božie.

26. Prečo je človek stvorenie Božie?

Človek je stvorenie Božie, lebo prvých ľudí stvoril Boh.

27. Prečo hovoríme, že človek je rozumné stvorenie Božie?

Preto hovoríme, že človek je rozumné stvorenie Božie, lebo Boh stvoril aj nerozumné zvieratá a iné veci.

28. Z čoho pozostáva človek?

Človek pozostáva z duše a tela.

29. Čo je to duša?

Duša je nesmrteľný duch, ktorý myslí, chce a miluje.

30. Akú cenu má duša?

Duša má cenu väčšiu ako celý svet. »Lebo čo osoží človekovi, keby celý svet získal, ale škodu utrpel na svojej duši.« (Mat. 16, 26.)

31. Načo Boh stvoril človeka?

Boh stvoril človeka, aby Bohu slúžil, Boha ctil a miloval a po smrti sa s Bohom radoval v nebi.

32. Ako sa menovali prví ľudia?

Prví ľudia sa menovali Adam a Eva.

33. Ako Boh stvoril Adama a Evu?

Adama Boh stvoril tak, že urobil jeho telo z hlíny a vdýchol do neho dušu. Evu stvoril Boh z Adamovho rebra. Od Adama a Evy pochádzajú všetci ľudia.

34. Kde bývali Adam a Eva?

Adam a Eva bývali v krásnej záhrade, ktorá sa volá raj.

35. Akí boli Adam a Eva, keď Boh ich v raji stvoril?

Keď Boh prvých ľudí v raji stvoril,
do srdca im milosť svoju vložil,
boli deťmi Otca nebeského,
dedičami cárstva nadhviezdného.
Mnoho znali, vždy len dobré chceli,

*) Pozn.: Starostlivosť Božiu o svet nazývame »Prozreteľnosťou Božou«.

boli šťastní, trpieť nemuseli,
smrti žiadnej nikdy sa nebáli,
škoda len, že v raji nezostali.

36. Čo žiadal Boh od Adama a Evy za to, že ich postavil do raja?

Za to, že Boh postavil Adama a Evu do raja, žiadal, aby Ho poslúchali a nejedli z jedného stromu.

37. Či Adam a Eva poslúchali Pána Boha?

Adam a Eva neposlúchali Pána Boha, ale zhrešili, lebo jedli ovocie zo zakázaného stromu.

38. Ako Pán Boh potrestal hriech Adama a Evy?

Keď Adam a Eva zhrešili,
hneď milosť Božiu stratili.
Boh prestal už im Otcom byť
a nebo dal im zatvoriť.
Ich rozum vina stemnila
a vôľu k zlému sklonila.
A miesto rajských radostí
im nastal život žalosti.
Na smrť čakali každý deň —
to všetko, všetko za hriech len.

39. Či hriech Adama a Evy uškodil len im samým?

Hriech Adama a Evy uškodil nielen im samým, ale i všetkým nám, ktorí od Adama a Evy pochádzame.

40. Čím nám uškodil hriech Adama a Evy?

Hriech Adama a Evy uškodil nám tým, že my tento hriech i s trestom dedíme, a preto sa tento hriech volá »dedičný hriech«, alebo »prvorodný« hriech, lebo sa v ňom rodíme.

41. Kto z ľudí nezdedil hriech dedičný?

Jediná Prečistá Diva Mária nezdedila hriech dedičný, a preto sa volá nepoškvrneno začatá (Neporočne Začatie).

42. Čo čakalo všetkých ľudí, okrem Prečistej Divy Mariji po smrti?

Všetkých ľudí, okrem Prečistej Divy Mariji, čakalo po smrti večné trápenie v pekle.

43. Kto môže zachrániť pred peklom všetkých nás?

Všetkých nás pred peklom môže zachrániť Vykupiteľ Isus Christos, ktorého Pán Boh už v raji ľuďom prisľúbil.

Napomenutie: Boj sa hriechu, ktorý nám toľko uškodil. Hriech je najväčšie nešťastie človeka. Boh je Stvoriteľ, Otec všetkých ľudí, a preto všetci sa máme milovať bez rozdielu národnosti a rasy.

3. O anjeloch.

44. Či stvoril Boh okrem ľudí aj iné rozumné bytosti?

Okrem ľudí Boh stvoril ešte anjelov.

45. Čo je anjel?

Anjel je duch, ktorý nemá tela, ale vie viac, i môže viac ako človek.

46. Prečo Boh stvoril anjelov?

Boh stvoril anjelov, aby Bohu slúžili a ľuďom pomáhali.

47. Plnili všetci anjeli verne túto úlohu?

Všetci anjeli neplnili verne túto úlohu, lebo niektorí anjeli spyšneli a vzbúrili sa proti Bohu.

48. Ako Boh potrestal týchto pyšných anjelov?

Boh pyšných anjelov svrhol do pekla.

49. Ako sa volajú títo pyšní anjeli?

Pyšní anjeli sa volajú čerti, diabli alebo zlí duchovia.

50. Akí sú k nám zlí duchovia?

Zlí duchovia sú k nám veľmi nepriateľskí: nás nenávidia, nám závidia, pokúšajú nás k zlému, aby sme aj my zle robili a s nimi raz trpeli v pekle.

51. Ako odmenil Pán Boh dobrých anjelov?

Pán Boh povýšil dobrých anjelov a učinil ich šťastnými v nebi.

52. Akí sú k nám dobrí anjeli?

Dobří anjeli nás milujú, a preto nás strážia a chránia od zlého, aby sme aj my prišli do neba.

53. Ako sa volajú títo anjeli, ktorí nás strážia?

Anjeli, ktorí nás strážia, volajú sa anjeli strážcovia.

Napomenutie: Nemaj nič so zlými duchmi, varuj sa pred nimi a neslúchaj, keď ťa zvädzajú k zlému. Dobrých anjelov poslúchaj, modli sa k nim každý deň modlitbičku:

Anjelu boží, strážca môj,	Osvieť môj rozum, vôľu veď,
vo dne i v noci pri mne stoj,	telo chráň v nešťastí, od bied!
Boh za ochráncu mi ťa dal,	a ešte prosím teba,
abys' mi stále pomáhal.	prived' ma šťastne do neba!

C. BOH VYKUPITEĽ.

Viruju v jedinaho Hospoda Isusa Christa, Syna Božija, jedinorodnaho...

1. Isus Christos pravý Boh.

54. Kto je Isus Christos?

Isus Christos je druhá božská osoba, jednorodený Syn Boží, ktorý sa pre nás stal človekom.

55. Čo znamená meno »Isus Christos«?

Meno »Isus« znamená Spasiteľ, meno »Christos« znamená Pomazaný.

56. Ako uctievame meno »Isus Christos«?

Meno »Isus Christos« uctievame pozdravom: Sláva Isusu Christu! a odpovedá sa: Sláva vo viki.

57. Odkiaľ vieme, že Isus Christos je Synom Božím?

Že Isus Christos je Synom Božím, vieme:

1. z vyhlásení Otca nebeského,¹⁾ 2. z vlastných slov Isusových,²⁾ 3. z učenia apoštolov a sv. Cirkvi.³⁾

58. Odkiaľ vieme, že Isus Christos je pravý Boh a sľúbený Vykupiteľ?

Že Isus Christos je pravý Boh a sľúbený Vykupiteľ, vieme z toho:

1. že sa na ňom vyplnili proroctvá Starého zákona,⁴⁾
2. že činil zázraky a svätý život viedol.⁵⁾

2. Boh-človek.

I vo jedynaho Hospoda Isusa Christa... nas radi čelovik i našeho radi spasenija sšedšaha so nebes i voplotivšahosja ot Ducha svjata i Marii Dīvy i vočelovičšasja.

59. Je Isus Christos len Boh?

Isus Christos nie je len Boh, ale je tiež pravý človek.

60. Čo znamená, že Isus Christos je pravý človek?

Isus Christos je pravý človek, znamená, že má telo a dušu ako my.

61. Ako sa stal Isus Christos človekom?

Isus Christos sa stal človekom tak, že sa mocou Ducha sv. počal a narodil z Prečistej Dīvy Márie.

62. Kto je Matka Isusa Christa?

Matka Isusa Christa je Prečistá Dīva Mária.

63. Kto je Ocom Isusa Christa?

Ocom Isusa Christa je Boh Otec nebeský.

64. Čím bol Isusu Christu sv. Jozef?

Sv. Jozef bol Isusu Christu ochráncom a pestúňom.

65. Prečo sa stal Syn Boží človekom?

Syn Boží sa stal človekom: 1. aby nás slovom i príkladom učil, 2. aby za nás trpel a zomrel a tak nás vykúpil.

¹⁾ »Toto je Syn môj milovaný, v ktorom mám zalúbenie!« (Mat. 3, 17.) (Bohojavlenie.)

²⁾ Kaifáš mu riekol: »Sprisahujem ťa na Boha živého, aby si nám povedal, či si ty Christos, Syn Boží?« — Isus mu riekol: »Ja som!« (Mat. 26, 63, 64.)

³⁾ Odpovedal Šimon a riekol: »Ty si Christos, Syn Boha živého!« (Mat. 16, 26.) Tomáš mu riekol: »Pán môj a Boh môj!«

⁴⁾ Proroci predpovedali o Isusovi, že sa narodí v Betleheme: Mich. 5, 2; že sa narodí z Panny: Is. 7, 14; že bude činiť mnohé zázraky: Is. 35, 4—6; že bude predaný, že bude bičovaný, tŕnim korunovaný a ukrižovaný: Is. 53; že vstane z mŕtvych: Žalm 15, 10; že vstúpi na nebo: Žalm 109; že založí Cirkev: Žalm 71, 8—11.

⁵⁾ »Skutky vydávajú svedectvo o mne.« (Ján 5, 36.) »Kto z vás ma obviní z hriechu.« (Ján 8, 46.)

66. Čo vieme z detstva Isusa Christa?

Z detstva Isusa Christa vieme:

1. že Isus Christos sa narodil v Betleheme, ôsmeho dňa bol obrezaný a menom Isus nazvaný a 40. dňa v chráme obetovaný,

2. že k nemu prišli traja cári od východu a obetovali mu zlato, kadidlo a myrhu, že pred Herodesom utekal do Egypta a po jeho smrti sa vrátil do Nazareta,

3. ako 12ročný išiel do chrámu jeruzalemského, tam zostal a po troch dňoch ho rodičia našli; vrátil sa do Nazareta a bol rodičom poddaný až do 30. roku, kedy začal verejne vyučovať.

67. Čo bolo prípravou na verejné vyučovanie Isusa Christa?

Prípravou na verejné vyučovanie Isusa Christa bolo toto:

1. Sv. Ján Krstiteľ hlásal pokánie a pripravoval na príchod Mesiáša.

2. Isus sa dal od sv. Jána v Jordáne pokrstiť, Duch sv. naňho zostúpil v podobe holubice a Otec nebeský mu vydal svedectvo. (Bohojavlenie.)

3. Po krste odišiel Isus na púšť, postil sa 40 dní a nocí a bol pokúšaný od diabla.

3. Božský Učiteľ.

68. Ako Isus Christos konal svoj učiteľský úrad?

Isus Christos konal svoj učiteľský úrad takto:

1. Chodil v Palestíne s miesta na miesto a všade dobre činil,

2. prijímal učeníkov a vyvolil z nich 12 apoštolov,*)

3. učil pravdy, ktoré máme veriť, a ctnosti, ktoré máme činiť.**)

69. Čím potvrdzoval Isus Christos svoje učenie?

Isus Christos potvrdzoval svoje učenie:

1. svätosťou svojho života,

2. svojimi zázrakmi,***)

3. svojimi proroctvami.****)

*) Pozn.: Apoštolovia sú títo: Šimon, zvaný Peter, Andrej, Jakub starší, Ján, Tomáš, Jakub mladší, Filip, Bartolomej, Matúš, Šimon, Juda Tadeáš, Matej.

***) Pozn.: Náuka Christova sa volá »Evanjelium«, t. j. radostná zvesť; preto aj knihy, ktoré túto náuku obsahujú, voláme »Evanjelium«.

****) Pozn.: Zázrak je neobyčajný skutok, ktorý nemôže vykonať nijaká sila prirodzená, ale len všemohúci Boh. Hlavné zázraky Isusa Christa sú tieto: Isus premenil vodu na víno; piatimi chlebmi viac tisíc ľudí nasýtil; utišil búrku na mori; mŕtvych kriesil a sám vstal z mŕtvych.

*****) Pozn.: Proroctvo je určité predpovedanie budúcej veci, ktorú nikto nemôže vedieť, len všemohúci Boh. Isus predpovedal, že ho Judáš zradí. Peter zapre, že bude ukrižovaný, vstane z mŕtvych, vsúpi na nebo a pošle Ducha sv.; predpovedal skazu Jeruzalema, rozšírenie a večné trvanie svojej Cirkvi.

Napomenutie: Z lásky k tebe stal sa Isus človekom. Drž sa pevne jeho náuky a nasleduj jeho príklad. On je cesta, pravda a život. (Ján 14, 6.)

4. Ukrižovanie.

Raspjatoho za ny pri pontijstim Pilati...*)

70. Ako trpel Isus Christos?

Isus Christos trpel takto:

1. na hore Olivetskej krvou sa potil,
2. bičovali ho,
3. tñním ho korunovali,
4. niesol ťažký kríž,
5. na hore Kalvárii na kríži pribitý zomrel.

71. Za koho trpel Isus Christos?

Isus Christos trpel za nás, aby nás od pekla oslobodil, a aby nám nebo otvoril.

72. Za čo trpel Isus Christos?

Isus Christos trpel za hriech dedičný a za hriechy všetkých ľudí.

Napomenutie: Pozoruj Isusa Christa na kríži; hlava naklonená, aby ťa pobožkal; ruky rozpäté, aby ťa objaly; srdce otvorené, aby ťa do seba skrylo. Nie vojaci, ale jeho veľká láska k tebe pribila Christa na kríž. Preto v najväčšej úctivosti maj sv. Kríž a rád rozmýšľaj o utrpení Spasiteľovom.

5. Pohreb i vzkresenie.

»Stradavša i pohrebenna i vzkresšaho v tretij deň po pisaníem.«

73. Čo sa stalo s Isusom Christom po jeho smrti?

S Isusom Christom po jeho smrti sa stalo toto:

1. Jeho telo položili do hrobu, Jeho duša sostúpila do ada (predpekliá) a oznámila spravodlivým Starého zákona, že sú vykúpení,
2. tretieho dňa sa Jeho duša spojila s telom a Isus Christos živý vstal z hrobu, ako to proroci i on sám o sebe predpovedal.**)

74. Kto ešte dosvedčuje, že Isus Christos vstal z mŕtvych?

Že Isus Christos vstal z mŕtvych, dosvedčujú tiež apoštolovia, ktorí ho po zmŕtvychvstaní často videli, jeho sa dotýkali, s ním hovorili i jedli a za túto pravdu svoj život obetovali.

*) Pozn.: Pontský Pilát bol rímskym vladárom nad židovskou krajinou.

***) Pozn.: Isus vstal z mŕtvych v nedeľu, zavčas ráno; pamiatku toho slávime na Paschu. Od Paschy do Voznesenija sa pozdravujeme: »Christos vzkres« a odpovedáme: »Vo istinnu vzkres«.

Napomenutie: Zmŕtvychvstanie Christovo je zárukou aj nášho vzkriesenia. Keď s Christom budeme trpieť, s Christom budeme i kraľovať.

7. Voznesenie.

I vozšedšaho na nebesa i siďaščaho odesnuju Otca...

75. Čo robil Isus Christos po svojom zmŕtvychvstanií?

Isus Christos po svojom zmŕtvychvstanií zostal ešte 40 dní medzi apoštolmi a poučoval ich.

76. Čo sa stalo 40. dňa po zmŕtvychvstanií?

Štyridsiateho dňa po zmŕtvychvstanií Isus Christos prisľúbil apoštolom Ducha sv. a pred očami svojich učeníkov vzniesol sa vlastnou mocou s hory Olivetskej na nebesia. (Voznesenie.)

Napomenutie: »Hori imiim serca!« V utrpení pohliadni k nebesám, kde ti Isus pripravuje miesto! »Hľadajte, čo hore je, nie o tom, čo je na zemi!« (Kol. 3, 1—2.)

7. Druhý príchod Isusa Christa.

I paki hrjaduščaho so slavoju suditi živym i mertvym...

77. Kedy príde zasa Isus Christos?

Isus Christos príde zasa na konci sveta.

78. Prečo príde Isus na konci sveta?

Isus Christos príde na konci sveta, aby súdil živých i mŕtvych, a ten súd sa volá »strašný súd«.

79. Čo bude po strašnom súde?

Po strašnom súde zlí pôjdu do pekla, dobrých vezme Isus do neba a jeho cárstvu nebude konca.

Napomenutie: Buď cez celý svoj život verný Isusu Christu, aby ťa raz ako verného sluhu mohol prijať do svojho cárstya.

D. BOH POSVÄTITEĽ — DUCH SVÄTÝ.

Viriju... i vo Ducha svjataho, Hospoda životvorjaščaho...

80. Kto je Duch svätý?

Duch sv. je tretia božská osoba, pravý Boh s Otcom i Synom.

81. Kedy poslal Isus Christos prisľúbeného Ducha sv.?

Isus Christos poslal prisľúbeného Ducha sv. desiateho dňa po Vozneseniu.

82. Prečo prišiel Duch svätý?

Duch sv. prišiel preto, aby pôsobil v Cirkvi a v našich dušiach.

83. Ako pôsobí Duch sv. v Cirkvi?

Duch sv. pôsobí v Cirkvi tak, že ju poučuje a riadi a rozdáva skrze ňu svoje milosti.

85. Ako pôsobí Duch sv. v našich dušiach?

Duch svätý pôsobí v našich dušiach takto:

1. posväcuje nás milosťou posväcujúcou,
2. pomáha nám milosťou pomáhajúcou,
3. udeľuje nám svojich sedem darov.

86. Ktoré sú dary Ducha sv.?

Je sedem darov, ktorými Duch svätý s neba rád tvojou dušou hýbe, posväcuje teba:

Dar múdrosti, dar rozumu, dar vedomosti,
dar rady, sily, umenia, dar pobožnosti,
dar bázne božej; zato vďačne spievaj v duchu:
buď sláva Otcu, Synu i svjatému Duchu!

Napomenutie: Si chrámom a príbytkom Ducha sv., preto zachovávaj svoje srdce čisté a nevinné! Vzývaj Ducha sv. vo vážnych potrebách svojho života a modlievaj sa často a pobožne: Carju nebesnyj...

E. SVÄTÁ CIRKEV.**1. Založenie.****86. Čo je Cirkev?**

Cirkev je spoločnosť pravoverných kresťanov, ktorých riadi pápež ako zástupca Isusa Christa.

87. Kto založil Cirkev?

Cirkev založil Isus Christos.

88. Ako založil Isus Christos Cirkev?

Isus Christos založil Cirkev takto:

1. Poučil ľudí, čo majú veriť, čo robiť, ako sa posvätiť, aby prišli do neba.
2. Ustanovil sv. Petra za viditeľnú hlavu veriacich ako svojho zástupcu (Isus Christos je neviditeľnou hlavou Cirkvi.)¹⁾
3. Sv. Petrovi dal ku pomoci apoštolov.²⁾

Pozn. 1. A ja ti povedám, že ty si Peter (skala) a na túto skalu vystavím svoju Cirkev. (Mat. 16, 18.)

Pas baránky moje! Pas ovce moje! (Ján 20, 21.)

Isus Christos nestaval budovy, ani nemal oviec, preto tieto Jeho slová treba brať obrazne o ľuďoch. Peter čo skala drží veriacich pri pravom učení i sv. živote. Peter pasie baránky, t. j. obyčajných prostých veriacich ako pastier vedie. Peter pasie i ovce, t. j. matky baránkov, to sú biskupi. Tak rozumeli tie slová pravoverní kresťania od počiatku.

2. Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi... ako mňa poslať Otec tak i ja posielam vás. (Mat. 28, 10. Ján 21, 21.)

4. Veriacim prikázal, aby sv. Petra i apoštolov poslúchali ako Jeho samého.³⁾

89. Či sv. Peter ako zástupca Isusa Christa a sv. apoštolovia majú nástupcov?

Sv. Peter, ako nástupca Isusa Christa, i sv. apoštolovia musia mať nástupcov, lebo Isus Christov ustanovil svoju Cirkev na veky.⁴⁾

90. Kto je nástupcom sv. Petra?

Nástupcom sv. Petra je rímsky biskup alebo pápež (Svätý Otec) a nástupcami apoštolov sú biskupi.

91. Prečo rímsky biskup je nástupcom sv. Petra?

Rímsky biskup je nástupcom sv. Petra, lebo:

1. sv. Peter pôsobil i zomrel v Ríme.⁵⁾
2. Cirkev od počiatku uznáva rímskeho biskupa za nástupcu sv. Petra.⁶⁾

2. Znamky Cirkvi.

92. Koľko cirkví založil Isus Christos?

Isus Christos založil len jednu Cirkev pre všetky národy a pre všetky veky.

93. Či môžeme poznať pravú Cirkev Christovu?

Pravú Cirkev Christovu môžeme určite poznať podľa znakov, ktoré dokazujú jej božský pôvod.

94. Aká musí byť pravá Cirkev Christova?

Pravá Cirkev Christova musí byť: jednotná, svätá, všeobecná (soborná), apoštolská.

95. Ktorá Cirkev je jednotná?

Jednotná je tá Cirkev, ktorej veriaci uznávajú: jednu najvyššiu hlavu, tie isté pravdy viery, tie isté sviatosti.

96. Ktorá Cirkev je svätá?

Svätá je tá Cirkev, ktorá má sväté učenie, vedie svojich členov k sviatosti.

97. Ktorá Cirkev je všeobecná?

Všeobecná je tá Cirkev, ktorá trvá od čias Isusa Christa, je rozšírená po celom svete, ktorej každý môže byť členom.

Pozn.: 3. Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda. (Luk. 10, 16.)

4. A hľa, ja s vami som po všetky dni až do skončenia sveta. (Mat. 28, 20.)

5. Inoverec Lietzmann píše, že sto najstarších historických prameňov svedčí pre pobyt sv. Petra v Ríme. — Dr. Algernissen: Die Konfessionskunde. Str. 168.

6. Celá Cirkev od počiatku uznávala rímskeho biskupa za nástupcu sv. Petra, ako svedčí napr. spor pápeža Viktora II. (2. stor.) s východnými kresťanmi o slávenie Paschy. Tento pápež poslal ostrý rozkaz, aby boly svolané cirkevné snemy (sobory) v Pontu, v Achai, v Mezopotamii, Palestíne, a aby tieto snemy podrobily sa rozhodnutiu pápeža. Tak sa aj stalo. — »Rímsky biskup je hlavou všetkých biskupov. Bez neho sa nemôže konať cirkevný snem (sobor)«. Tak prehlásil náš slovanský apoštol Metod. — Dr. Grivec: Sv. Cyril i Metod.

98. Ktorá Cirkev je apoštolská?

Apoštolská je tá Cirkev, ktorá sa v učení srovnáva s učení svätých apoštolov, má biskupov ako riadnych nástupcov sv. apoštolov.

99. Ktorá Cirkev má všetky tieto znaky?

Všetky tieto štyri znaky má len Cirkev katolícka, a preto len Cirkev katolícka je pravá Cirkev Christova.

100. Čo rozumieme slovom »katolícka«?

Slovom »katolícka« rozumieme kresťanov, ktorí uznávajú pápeža za hlavu Cirkvi, teda gréckokatolíkov, rímskokatolíkov, armenokatolíkov, chaldeokatolíkov, syrokatolíkov a iných.

101. Čím sa rozoznávajú gréckokatolíci, rímskokatolíci a iní katolíci od seba?

Gréckokatolíci, rímskokatolíci a iní katolíci sa rozoznávajú od seba obradom.

102. Čo je to obrad?

Obrad je vonkajší spôsob bohoslužby.

103. Čo náleží k obradu?

K obradu náleží: 1. bohoslužobná reč, 2. bohoslužobné rúcho, 3. sviatky a pôsty, 4. modlitby a úkony pri Službách Božích, pri udeľovaní svätých sviatostí a iné.

104. Prečo sú obrady rozličné?

Rozličné obrady sú preto, lebo tak chcel sv. Duch, ktorý obrady utvoril.

105. Je katolícka Cirkev jednotná?

Cirkev katolícka je jednotná, lebo:

1. Všetci katolíci celého sveta uznávajú jednu hlavu — pápeža.

2. Všetci katolíci veria tie isté pravdy viery.

3. Všetci katolíci prijímajú tých istých sedem sviatostí.

106. Je katolícka Cirkev svätá?

Katolícka Cirkev je svätá, lebo:

1. jej učenie je sväté (neobsahuje nič proti viere alebo mravom),

2. vedie k svätosti (povzbudzuje k častému prijímaniu sv. sviatostí, koná exercície, misie),

3. má svätých (napr. sv. Jozafata, biskupa a mučeníka).

107. Je katolícka Cirkev všeobecná?

Katolícka Cirkev je všeobecná, lebo: 1. trvá od čias Isusa Christa, 2. je rozšírená po celom svete, 3. každý môže byť jej členom.

108. Je katolícka Cirkev apoštolská?

Katolícka Cirkev je apoštolská, lebo: 1. v učení sa srovnáva s učení apoštolov, 2. má biskupov ako riadnych nástupcov sv. apoštolov.

109. **Či gréckokatolík sa môže volať pravoslávny kresťan?**
Gréckokatolík sa môže volať pravoslávny kresťan, lebo pravoslávny značí to isté čo pravoverný.*)

110. **Akej si teda viery?**

Som gréckokatolík, lebo: 1. náležim ku katolíckej Cirkvi, 2. mám grécky obrad, preložený na starosloviansky jazyk.

3. O účele Cirkvi.

111. **Prečo založil Isus Christos Cirkev?**

Isus Christos založil Cirkev preto, aby viedla bezpečne ľudí k večnému spaseniu.

112. **Ako vedie Cirkev ľudí k večnému spaseniu?**

Cirkev sv. vedie ľudí k večnému spaseniu tým, že ich učí, čo majú veriť, čo robiť, ako sa posvätiť, aby boli spasení.

113. **Prečo Cirkev vedie ľudí bezpečne k spaseniu?**

Cirkev vedie ľudí k spaseniu bezpečne preto, lebo vo veciach viery a mravov je neomylná.

114. **Prečo je Cirkev neomylná?**

Cirkev je neomylná preto, lebo Isus Christos jej prisľúbil, že ju nikdy neopustí¹⁾ a že Duch sv. s ňou na veky ostane.²⁾

115. **Kto má v Cirkvi dar neomylnosti?**

Dar neomylnosti v Cirkvi má: 1. Sv. Otec sám ako najvyšší učiteľ Cirkvi, 2. všeobecný snem biskupov s pápežom v čele.

116. **Aké povinnosti máme k Cirkvi?**

K Cirkvi máme tieto povinnosti: 1. Musíme byť jej členmi, 2. veriť, čo učí, 3. konať, čo prikazuje.

117. **Čo hovorí Isus Christos o tých, ktorí Cirkev neposlúchajú?**

Isus Christos o tých hovorí: »Kto neposlúcha Cirkev, buď tebe ako pohan a mýtnik.« (Mat. 18, 17.)

Napomenutie: Cti a miluj sv. Cirkev ako svoju matku, poslúchaj a zachovávaj jej prikázania, lebo nemôže mať Boha za otca, kto nemá Cirkev za matku.

---

*) Pozn.: Preto pri »veľkom vchode« kňaz spieva: ... i vsich vas, pravoslavnykh christian...

Schismatici, ktorí neuznávajú pápeža a niektoré iné pravdy Bohom objavené, prisvojujú si neprávom názov »pravoslávny«, lebo nie sú pravoverní. Ich úradný názov je »gréckovostoční«.

Pozn. ¹⁾ »Ja s vami som po všetky dni, až do skončenia sveta.« (Mat. 28, 20.)

²⁾ »Ja budem prosiť Otca a pošle vám iného Utešiteľa, Ducha pravdy, aby s vami ostával na veky.« (Ján 14, 16.)

F. POSLEDNÉ VECI ČLOVEKA.

Čaju vzkresenia mŕtvych i žizni budúšaha vika, amiň.

O s m r t i.

118. Čo je smrť?

Smrť je odlúčenie duše od tela.

119. Čo vieme o smrti?

O smrti vieme, že všetci musíme zomrieť, lebo »ustanovené je ľuďom raz zomrieť« (Žid. 9, 27), nevieme však, kde, kedy a ako zomrieme.

120. Prečo musia všetci ľudia zomrieť?

Všetci ľudia musia zomrieť, lebo v Adamovi všetci zhrešili a s hriechom Adamovým prechádza na nich i trest smrti.

121. Čo nás učí smrť?

Smrť nás učí: pamätaj na smrť a buď na ňu vždy pripravený, lebo smrť hriešnikov je strašná!

122. Kam odchádza duša ihneď po smrti?

Duša ihneď po smrti odchádza na boží súd.

O s ú d e.

123. Čo je súd?

Súd je zodpovedanie sa Bohu z celého života.

124. Z čoho sa budeme zodpovedať na súde božom?

Na súde božom sa budeme zodpovedať zo všetkých svojich myšlienok, žiadostí, slov a skutkov.

125. Koľkoraký je súd?

Súd je dvojaký: 1. osobitný (súkromný), ktorý sa koná ihneď po smrti človeka; 2. strašný (všeobecný), ktorý sa bude konať na konci sveta.

126. Kam príde duša po osobitnom súde?

Duša po osobitnom súde príde alebo do pekla alebo do očistca alebo do neba.

127. Ako sa bude konať strašný súd?

Strašný súd sa bude konať takto:

1. Isus Christos vzkriesi všetkých ľudí,
2. oddelí dobrých od zlých,
3. vyjaví ich dobré a zlé skutky pred celým svetom,
4. spravodlivých vezme do neba a hriešnych zavrhne do pekla.*)

128. Čo nás učí súd?

Súd nás učí báť sa i najtajnejších hriechov, lebo nič nie je skryté, čo by nebolo odkryté na súde božom.

*) Pozn.: Isus povie dobrým: »Podťte, požehnaní môjho Otca, vládňte kráľovstvom, pripraveným vám od ustanovenia sveta!« (Mat. 25, 34.)

Zlým povie: »Vzdialťte sa odo mňa prekliati, do ohňa večného, pripraveného diablovei a jeho anjelom!« (Mat. 25, 41.)

O p e k l e.

129. Čo je peklo?

Peklo je miesto, kde zatratení trpia večné tresty.

130. Kto príde do pekla?

Do pekla príde, kto v smrteľnom hriechu zomrie.

131. Čo trpia zavrhnutí v pekle?

Zavrhnutí v pekle trpia toto:

1. sú na veky odlúčení od Boha,
2. trpia strašné bolesti v ohni, ustavičné výčitky svedomia, opustenosť a zúfalstvo.

132. Prestane niekedy peklo?

Peklo neprestane nikdy, lebo je večné.

133. Čo nás učí peklo?

Peklo nás učí chrániť sa hriechu a za spáchané hriechy činiť pokánie, lebo je strašné upadnúť v ruky Boha rozhnevaného.

O o č i s t c i, č i ž e o m y t a r s t v e.

134. Čo je očistec, čiže mytarstvo?

Očistec je miesto, kde duše zomrelých trpia dočasné tresty za hriechy.

135. Ktoré duše prídu do očistca?

Do očistca prídu duše tých, ktorí zomreli v milosti Božej, ale dočasných trestov za svoje hriechy ešte nevytrpeli.

136. Čo trpia duše v očistci?

Duše v očistci nemôžu vidieť Boha a trpia veľké bolesti.

137. Dokiaľ ostanú duše v očistci?

Duše ostanú v očistci dotiaľ, dokiaľ svoju pokutu nevytrpia.

138. Kedy prestane jestvovať očistec?

Očistec prestane jestvovať po strašnom súde.

139. Ako máme pomáhať dušiam v očistci?

Dušiam v očistci máme pomáhať: modlitbou, dobrými skutkami, Službami božími a odpustkami; ony za to prosia za uás u Boha.*)

O n e b i.

140. Čo je nebo?

Nebo je miesto, kde anjeli a spravodliví požívajú večnej blaženosti.

141. Kto príde do neba?

Do neba príde, kto zomrie v božej milosti posväcujúcej a zadosťučinil za svoje hriechy.

---

*) Pozn.: Pamiatke zomrelých sú u nás venované »zádušné soboty«: sobota pred nedeľou mäso pôstnou, 2., 3., 4. sobota veľkého pôstu a sobota pred Sošestvijem sv. Ducha. Zvláštnymi cirkevnými modlitbami za duše v očistci sú v našom obrade — parastás a panychida.

142. Akých radostí požívajú blažení v nebi?

Blažení v nebi požívajú týchto radostí:

1. sú ustavične s Bohom, milujú ho a radujú sa s ním,
2. netrpia žiadnych bolestí,
3. majú všetko dobré na duši i na tele.

143. Prestane niekedy nebo?

Nebo neprestane nikdy, lebo je večné.

144. Čomu nás učí nebo?

Nebo nás učí:

1. Nestarať sa príliš o veci pozemské,
2. Kríže trpezlivo znášať,
3. Boha nadovšetko milovať, lebo ani oko nevidelo, ani ucho nečulo, ani na srdce ľudské nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú.

G. PRAMENE VIERY.**145. Odkiaľ berie sv. Cirkev pravdy, ktoré prikazuje veriť?**

Pravdy, ktoré sv. Cirkev prikazuje veriť, berie zo sv. Písma a Ústneho Podania.

146. Čo je to sv. Písmo?

Sv. Písmo je sbierka kníh napísaných vnuknutím Ducha svätého.

147. Čo znamenajú slová vnuknutím Ducha sv.?

Slová vnuknutím Ducha sv. znamenajú, že svätý Duch:

1. Vybral si niektorých ľudí a ich zvlášť osvietil, aby jeho myšlienky napísali.
2. Viedol ich, aby písali len to, čo On chcel, aby bolo napísané.
3. Chránil ich pri písaní od všetkého bludu.

148. Na koľko častok delíme knihy sv. Písma?

Knihy sv. Písma delíme na dve častky: na knihy Starého zákona a knihy Nového zákona.

149. Čo obsahujú knihy Starého zákona?

Knihy Starého zákona obsahujú napísané pravdy zjavené od Boha, od počiatku sveta až po Isusa Christa.

150. Čo obsahujú knihy Nového zákona?

Knihy Nového zákona obsahujú spísané pravdy, zjavené od Isusa Christa a apoštolov.

151. Čo je Ústne Podanie?

Ústne podanie sú pravdy zjavené, ktoré apoštolovia hlásali, ale nenapísali.

152. Akú cenu má Ústne Podanie?

Ústne Podanie má takú cenu ako sv. Písmo, lebo pôvodcom Ústneho Podania je tiež Duch sv., ktorý vedie sv. Cirkev.

Poznámky. Ústne podanie doplňuje a vysvetľuje sv. Písmo, ktoré je ťažké k porozumeniu práve preto, že jeho Pôvodca je sám sv. Duch, nekonečná múdrosť. Isus Christos musel vysvetľovať sv. Písmo apoštolom, aby ho porozumeli. Vid' Skutky apoštolské 24, 25—28. Sv. Peter II. 3, 16. Nedaj sa zmiast' ľuďmi, ktorí sa chvália, že bez učenia rozumejú sv. Písmu lepšie ako kňazi a považujú seba za najmúdrejších na svete. Ich osvecuje nie Duch Boží, ale duch tmy.

Ústne Podanie nie je to, čo si ľudia povedajú, ale čo apoštolovia hlásali, čo učili majúc plnú moc od Isusa Christa, aby rozväzovali i sväzovali, čo uznali za dobré, vedení sv. Duchom. Pravdy, ktoré vieme z Ústneho Podania, sú napr.: zrušenie soboty a zavedenie nedele, úcta sv. obrazov, dovolenosť prísahy, že Prečistá Diva Maria i s telom vzatá do neba a iné. Z Ústneho Podania vieme, ktoré knihy náležia k sv. Písmu atď. Voľakoho azda myli to, že Isus Christos vyčítal farizejom, že pre svoje ľudské podania prestupujú Božie prikázania. Vid' Marek 7, 8. No, treba si prečítať celú hlavu a poznáš, že Isus Christos kára tam farizejov pre ich falošnú pobožnosť, lebo si umývali často ruky a nádoby, aby vraj boli čisti pred Bohom a pri tom kradli, krivoprísahali, cudzoložili a iné zločiny páchali. Vymýšľali všelijaké podvody, aby sa odtiahli od plnenia prikázaní. Napr.: Syn povedal na svoj majetok slovo »korban« (Marek 7, 11) a už potom rodičia nič nesmeli žiadať.

H. O POTREBE A VLASTNOSTIACH VIERY.

153. Je viera k spaseniu potrebná?

Viera je k spaseniu potrebná, lebo »bez viery nemožno sa ľúbiť Bohu« (Žid. 11, 6.), a »kto neverí, bude zatratený« (Mar. 16, 16.).

154. Aká musí byť naša viera?

Naša viera musí byť:

1. všeobecná, 2. pevná, 3. živá, 4. stála.

155. Kedy je naša viera všeobecná?

Naša viera je všeobecná, keď veríme všetko, čo učí Cirkev katolícka.

156. Kedy je naša viera pevná?

Naša viera je pevná, keď o učení Cirkvi katolíckej nepochybujeme.

157. Kedy je naša viera živá?

Naša viera je živá, keď podľa učenia Cirkvi katolíckej žijeme.

158. Kedy je naša viera stála?

Naša viera je stála, keď v nej až do smrti vytrváme, hoci by nás to stálo majetok i život.

159. Čo musí robiť človek, aby si vieru zachoval?

Kto si chce vieru zachovať, musí: o vieru sa modliť, vieru svoju poznať počúvaním kázní a čítaním dobrých kníh.

Napomenutie: Ďakuj Bohu za milosť sv. viery. Modli sa za obrátenie neveriacich, odpadlíkov, schismaticov.

DRUHÁ ČASŤ.

O PRIKÁZANIACH.

Aby sme do neba prišli, musíme robiť, čo Boh prikazuje.

I. Desať Božích prikázaní.

160. **Či stačí k spaseniu len veriť, čo Boh zjavil?**

K spaseniu nestačí len veriť, čo Boh zjavil, ale musíme aj činiť, čo Boh prikazuje.

171. **Kde je krátko obsažené, čo Boh prikazuje?**

Čo Boh prikazuje, je krátko obsažené v 10 Božích prikázaniach.

162. **Ako znie desať Božích prikázaní?**

Desať Božích prikázaní znie:

1. Az jesm Hospod' Boh tvoj, da ne budut tebi bozi inii kromi mene.

2. Ne prizyvaj imja Hospoda Boha tvojeho na daremno.

3. Pamjataj, abys deň neďil'nyj svjatil.

4. Čti otca tvojeho i mater tvoju, da blaho ti budet i dolhoľiten budeš na zemi.

5. Ne ubij.

6. Ne čužolož.

7. Ne ukradi.

8. Ne bud' svidkom falšivym proti bližňaho tvojeho.

9. Ne požadaj ženy bližňaho tvojeho.

10. Ne požadaj ni žadnoj vešči bližňaho tvojeho.

Napomenutie: Boh dal svoje prikázania na hore Sinaj za hromu a blesku, aby ukázal, s akou prísnosťou a spravodlivosťou potrestá toho, kto ich nezachová.

Prvé Božie prikázanie.

»Az jesm Hospod' Boh tvoj, da nebudut tebi bozi inii kromi mene.«

163. **Čo prikazuje Boh v prvom prikázaní?**

V prvom prikázaní Boh prikazuje, aby sme ho ctili a jemu sa klaňali.

164. Ako máme ctiť Boha?

Boha máme ctiť vnútorne a zovnútorne.

165. Kedy ctíme Boha vnútorne?

Boha ctíme vnútorne, keď v neho veríme a dúfame a jeho milujeme.

166. Kedy ctíme Boha zovnútorne?

Boha ctíme zovnútorne, keď svoju vnútornú úctu aj navonok ukazujeme.

1. O viere.**167. Čo je kresťanská viera?**

Kresťanská viera je ctnosť, ktorá nás činí schopnými prijať za pravdu všetko, čo Boh zjavil a čo Cirkev katolícka veriť prikazuje.

168. Ktoré sú hriechy proti viere?

Hriechy proti viere sú:

1. nevera, bludárstvo a rozkolníctvo,
2. odpadlivosť a zapieranie viery,
3. ľahostajnosť a pochybovanie vo viere,
4. reči a čítanie spisov proti viere.

168. Kto sa prehrešuje neverou?

Neverou sa prehrešuje, kto vlastnou vinou v Boha alebo v zjavenie božie neverí.*)

170. Kto sa prehrešuje bludárstvom?

Bludárstvom sa prehrešuje, kto tvrdohlavo neverí, čo Cirkev veriť prikazuje.

171. Kto sa prehrešuje rozkolníctvom?

Rozkolníctvom sa prehrešuje, kto sv. Otca za najvyššiu a viditeľnú hlavu Cirkvi neuznáva.

172. Kto sa prehrešuje odpadlivosťou?

Opadlivosťou sa prehrešuje, kto pre pozemský ošoh od pravej viery odpadá.

173. Kto sa prehrešuje zapieraním viery?

Zapieraním viery sa prehrešuje, kto sa za svoju vieru hanbí, alebo naoko sa viery zrieka.

174. Kto sa prehrešuje ľahostajnosťou vo viere?

Ľahostajnosťou vo viere sa prehrešuje, kto si myslí, že nemusí byť všetko pravda tak, ako to Cirkev veriť prikazuje.

176. Kto sa prehrešuje rečami a čítaním spisov proti viere?

Rečami a čítaním spisov proti viere sa prehrešuje, kto proti viere hovorí, také reči počúva, knihy a spisy proti viere číta a rozširuje.**)

*) Pozn.: Neverí v zjavenie Božie a dopúšťa sa hriechu, kto berie účasť na špiritistických schôdkach; čo je nie pri nich klamstvo a podvod, to je činnosť diabla.

***) Pozn.: Cirkev pod ťažkým hriechom zakazuje čítať knihy proti viere a dobrým mravom. Soznam Cirkvou zakázaných kníh sa volá »Index«.

Napomenutie: Bez viery sa nemôžeme ľúbiť Bohu. Viera je perla a poklad, ako hovorí Isus Christos. Zachovaj si tento poklad, snaž sa poznať svoju vieru a buď hotový trpieť i zomrieť, než drahocennú perlu viery stratiť.

2. O nádeji.

177. Čo je kresťanská nádej?

Kresťanská nádej je ctnosť, ktorou od Boha pevne očakávame všetko, čo nám sľúbil.

178. Ktoré sú hriechy proti nádeji?

Hriechy proti nádeji sú:

Nedôvera, zúfalstvo a opovážlivé spoliehanie sa na Boha.

179. Kto sa prehrešuje nedôverou?

Nedôverou sa prehrešuje, kto má slabú nádej v Boha.

180. Kto sa prehrešuje zúfalstvom?

Zúfalstvom sa prehrešuje, kto nemá žiadnu nádej v Boha, alebo si myslí, že Boh mu nechce alebo nemôže pomôcť.

181. Kto sa prehrešuje opovážlivým spoliehaním sa na Boha?

Oповážlivým spoliehaním na Boha sa prehrešuje, kto len na Boha sa spolieha a sám nerobí, čo môže.

Napomenutie: Boh je naše útočisko, sila a pomocník v zármutkoch. On môže nám dať všetko, čo potrebujeme k svojmu šťastiu, lebo On podľa slov sv. Pavla »je dosť mocný, aby naplnil všetko, čo prisľúbil«. (Rim. 4, 21.)

3. O láske.

182. Čo je láska k Bohu?

Láska k Bohu je ctnosť, ktorou Boha nadovšetko milujeme.

183. Kedy milujeme Boha nadovšetko?

Boha milujeme nadovšetko, keď sme hotoví radšej všetko stratiť, ba i zomrieť, ako Boha ťažkým hriechom uraziť.

184. Koľkoraká je láska k Bohu?

Láska k Bohu je dokonalá a nedokonalá.

185. Kedy milujeme Boha láskou dokonalou?

Boha milujeme láskou dokonalou, keď ho milujeme pre jeho najdokonalejšie vlastnosti.

186. Kedy milujeme Boha láskou nedokonalou?

Boha milujeme láskou nedokonalou, keď ho milujeme len preto, že nám dobre činí.

187. Čím preukazujeme lásku k Bohu?

Lásku k Bohu preukazujeme zachovávaním Božích prikázaní.

188. Kto hreší proti láske k Bohu?

Proti láske k Bohu hreší, kto sa dopúšťa ťažkého hriechu vôbec, zvlášť však, kto proti Bohu reptá alebo Boha nenávidí.

Napomenutie: Láska je najväčšia kresťanská ctnosť a matka všetkých ostatných ctností. Keby si mal vieru, že by si hory prenášal, keby si zázraky robil, keby si všetok svoj majetok rozdal chudobným, ale pri tom by si nemal lásky, nič by ti to neosožilo. Preto miluj Boha, lebo On skôr zamíloval si teba!

4. O klaňaní sa Bohu.**189. Čo znamená klaňať sa Bohu?**

Klaňať sa Bohu znamená: vzdávať Bohu takú poctu, aká náleží len najvyššiemu Pánovi.

190. Čím dávame najavo, že sa Bohu klaniame?

Že sa Bohu klaniame, to dávame najavo modlitbou a prítomnosťou na Službách božích.

191. Ktoré hriechy sú proti povinnosti Bohu sa klaňať?

Hriechy proti povinnosti Bohu sa klaňať sú: modlárstvo, povera a svätokrádež.

192. Kto sa dopúšťa modlárstva?

Modlárstva sa dopúšťa, kto sa klania nejakému stvoreniu ako Bohu.

193. Kto sa dopúšťa povery?

Povery sa dopúšťa, kto nejakej veci pripisuje takú tajnú moc, akú jej Boh nedal.*)

194. Kto sa dopúšťa svätokrádeže?

Svätokrádeže sa dopúšťa, kto Bohu zasvätené veci, osoby a miesta zneučtuje, najmä však, kto niektorú sviatosť nehodne prijíma.**)

195. Či sa protiví prvému prikázaniu úcta anjelov a svätých?

Úcta anjelov a svätých sa neprotiví prvému prikázaniu, lebo ich len ctíme, ale sa im neklaniame.

Napomenutie: Klaňaj sa Bohu ako najvyššiemu Pánovi a choď pilne na Služby božie!

*) Pozn. Poverou je napr. veštiť z karát, zo snárskej knihy, z ruky atď. Piatok alebo číslo 13 pokladať za nešťastie, užívať posvätené veci proti obyčaju a učeníu Cirkvi.

***) Pozn.: Kto posvätenú vec, svätý úrad alebo inú duchovnú vec kupuje alebo predáva, prehrešuje sa svätokupectvom.

5. O úcte anjelov a svätých.

196. Prečo ctíme anjelov a svätých?

Anjelov a svätých ctíme preto, lebo sú priateľmi božími, ctnostný život viedli a prosia za nás u Boha.

197. Ako uctieваме anjelov a svätých?

Anjelov a svätých uctieваме tým, že 1. ich príkladov nasledujeme, 2. o prímluvu ich prosíme, 3. ich sviatky svätíme, 4. ich obrazy a ostatky uctieваме.*)

198. Prečo ctíme obrazy svätých?

Obrazy svätých ctíme preto, lebo nás na Boha, na Isusa Christa, Prečistu Divu a na svätých upomínajú a k pobožnosti nás povzbudzujú.

199. Prečo ctíme ostatky svätých?

Ostatky svätých ctíme preto, lebo sú to vzácne pamiatky, a Boh s nimi zázraky činil.

Napomenutie: Svätí sú v Cirkvi ako hviezdy na oblohe nebeskej. Rád čítaj ich životopisy, nasleduj ich ctnosti a ich obrazmi ozdobuj svoj dom!

6. O Presv. Bohorodici.

200. Koho najviac uctieваме zpomedzi anjelov a svätých?

Zpomedzi anjelov a svätých najviac uctieваме Presvjat. Bohorodicu Máriu.

201. Prečo uctieваме zvlášť Presv. Bohorodicu?

Presv. Bohorodicu zvlášť uctieваме, lebo:

1. anjelov a svätých svojou dôstojnosťou prevyšuje,
2. Boh ju najviac oslávil,
3. jej prímluva u Boha je najmocnejšia.

202. V čom záleží dôstojnosť Presv. Bohorodici?

Dôstojnosť Presv. Bohorodici záleží v tom, že ona je bez hriechu dedičného počatá a je Matkou Božou, Spoluvykupiteľkou ľudí a Prostrednicou milosti.

203. Ako Boh Matku Božiu najviac oslávil?

Matku Božiu najviac oslávil Boh tým, že ju vzal po smrti s telom i dušou do neba a povýšil ju na kráľovnu neba i zeme.

204. Prečo je prímluva Matky Božej u Boha najmocnejšia?

Prímluva Matky Božej je najmocnejšia, lebo celá sv. Trojica ju veľmi miluje a Isus i v nebi ju ctí ako matku.

*) Pozn.: Z anjelov najviac uctieваме sv. archanjela Michaila, sv. Havriila a Rafaila. Medzi svätými zvlášť ctíme: sv. Jozefa, ako obráncu Cerkvi, sv. Joana Predtēju, sv. Petra a Pavla, sv. Georgia, sv. Otca Nikolaja, sv. Iliu proroka, troch Svjatitelej, sv. našich apoštolov Cyrila a Metoda.

205. Ako máme uctievať Preč. Divu Máriu?

Preč. Divu Máriu máme uctievať tým,

1. že sa k nej mnoho a často modlietame,
2. že sa k nej s detinskou dôverou utiekame,
3. že jej sviatky a obrazy zvlášť uctieujeme,
4. že jej ctnosti nasledujeme.

Napomenutie: Miluj svoju Matku nebeskú; modli sa k nej, v trápeniach a starostiach svojich k Hviezde sa dívaj, Máriu vyzývaj! Úprimný ctiteľ Máriin nezahynie!

Druhé Božie prikázanie.

»Ne prizyvaj imja Hospoda Boha tvojeho na daremno«.

206. Čo zakazuje druhé prikázanie Božie?

Druhé prikázanie Božie zakazuje zneuctievať meno Božie.

207. Kto zneuctieva meno Božie?

Meno Božie zneuctieva: 1. kto ho neúctive vyslovuje, 2. kto sa rúha alebo preklína, 3. kto krivo prisahá, 4. kto sľub Bohu učinенý nedodrží.

208. Kto vyslovuje neúctivo meno Božie?

Meno Božie vyslovuje neúctivo, kto meno Božie alebo svätých nadarmo spomína.

209. Kto sa rúha Bohu?

Bohu sa rúha, kto o Bohu alebo svätých potupne hovorí.

210. Kto preklína?

Preklína ten, kto v zlosti seba alebo druhému zlé od Boha žiada.

211. Čo znamená »prisahať«?

»Prisahať« znamená, volať Boha za svedka, že hovoríme pravdu.

212. Kto prisahá falošne?

Falošne prisahá, kto prisahá na nepravdu. (Prisahať, že vykonáme niečo hriješného, je ťažký hriech.)

213. Kto činí sľub?

Sľub činí, kto dobrovoľne a pod hriechom sa Bohu zaväzuje, že vykoná niečo dobrého.

Napomenutie: Neklaj a nepreklínaj, čo je ohavnou obyčajou surových a bezbožných ľudí! V svojich nehodách vyzývaj najsv. mená: Isuse, Mária, Josife!

Tretie Božie prikázanie.

»Pamjataj, abys deň nedil'nyj svjatil.«

214. Čo prikazuje Boh v treťom prikázaní?

V treťom prikázaní Boh prikazuje, aby sme nedeľu svätili.

215. Ako svätíme nedeľu?

Nedeľu svätíme tým, že sme prítomní na Službách Božích a že sa zdržujeme služobnej práce.

216. Čo znamená byť prítomný na Službách Božích?

Býť prítomný na Službách Božích znamená: vyslúchať celé Služby Božie i kázeň a pri nej sa pobožne spravovať.

217. Kto je ospravedlnený od prítomnosti na Službách Božích?

Od prítomnosti na Službách Božích je ospravedlnený:

1. kto je nemocný alebo opatruje chorých, dietky alebo dom,
2. kto nemá potrebného odevu,
3. kto má iné vážne príčiny.

218. Čo ešte máme robiť v nedeľu okrem prítomnosti na Službách Božích?

V nedeľu okrem prítomnosti na Službách Božích máme:

1. zúčastniť sa na utierni a večerni,
2. vypočuť kázeň,
3. dobré skutky konať, a 4. môžeme sa aj kresťansky zabávať.

219. Ktoré sú služobné práce?

Služobné práce sú také, ktoré obyčajne konajú služobníci, remeselníci, nádenníci a roľníci.

220. Kedy je dovolené konať v nedeľu služobné práce?

Služobné práce je dovolené konať v nedeľu, keď to nutná potreba vyžaduje a cirkevná vrchnosť to dovoľí.

Napomenutie: Boh ti dáva šesť dní a sebe ponecháva len jeden deň v týždni, a ty máš tak málo úcty k Pánu, že mu ani tento deň nevenuješ celý, ale záležitosťami svetskými ho znesväcuješ. (Sv. Ján Zlatoústý.)

Štvrté Božie prikázanie.

»Čti otca tvojeho i mater tvoju, da blaho ti bude i dolhožitien budeš na zemli.«

221. Čo prikazuje Boh v štvrtom prikázaní?

V štvrtom prikázaní Boh prikazuje, aby sme rodičov ctili, milovali a poslúchali.

222. Prečo máme rodičov ctíť, milovať a poslúchať?

Rodičov máme ctíť, milovať a poslúchať, lebo oni sú po Bohu naši najväčší dobrodinci a zastupujú pri nás miesto Boha.

223. Kedy sa deti previňujú proti rodičom?

Deti sa previňujú proti rodičom:

1. keď nimi pohrdajú, za nich sa hanbia a s nimi surovo zachádzajú,
2. keď ich hnevajú, im nepomáhajú a za nich sa nemodlia,
3. keď ich rozkazov a napomínaní neposlúchajú.

224. Čo sľubuje Boh dobrým deťom?

Dobrym deťom Boh sľubuje požehnanie a dlhý život.

225. Čím hrozí zlým deťom?

Zlým deťom hrozí Boh kľatbou, nešťastím a večným peklom.*)

226. Okrem rodičov koho ešte máme ctiť a poslúchať?

Okrem rodičov máme ešte ctiť a poslúchať svojich cirkevných a svetských predstavených.

227. Kedy nesmieme predstavených a rodičov poslúchať?

Predstavených a rodičov nesmieme poslúchať, keď nám rozkazujú niečo hriešneho.

228. Ako sa má chovať mládež k starým osobám?

K starým osobám mládež sa má chovať úctive, nevysmievať sa z nich, im pomáhať a ich rady si vážiť.

Napomenutie: Poslúchaj rád rodičov a predstavených podľa príkladu dieťaťa Isusa. Buď im povďačný počas celého života a modlievaj sa za nich! Nezabúdaj na úctu, ktorou si povinný starým!

Piate Božie prikázanie.

»Ne ubij!«

229. Kto hreší proti piatemu prikázaniu?

Proti piatemu prikázaniu hreší, kto bližnému alebo sám sebe škodí na tele alebo na duši.

O láske k bližnému.**230. Kto je náš bližný?**

Náš bližný je každý človek, priateľ či nepriateľ.

231. Prečo máme milovať bližného?

Bližného máme milovať, pretože je na obraz Boží stvorený a Isus Christos to prikazuje.

232. Ako máme milovať svojho bližného?

Svojho bližného máme milovať ako seba samého, a to tak, že zachováваме príkaz Isusa Christa: »Všetko, čokoľvek chcete, aby ľudia činili vám, i vy činite im!«

233. Prečo máme milovať aj svojich nepriateľov?

Svojich nepriateľov máme milovať, lebo sú našimi bližnými a Isus Christos prikázal: »Milujte svojich nepriateľov!«

234. Kto škodí bližnému na tele?

Bližnému škodí na tele, 1. kto ho bezprávne poraní alebo usmrtí, 2. kto zarmucovaním alebo zlým zachádzaním život mu skraca.

*) Pozn.: »Prekliaty buď, kto nectí otca alebo matku.« (V. Moj. 27, 16.)

235. Kto škodí bližnému na duši?

Bližnému na duši škodí, kto ho pohoršuje alebo k hriechu zvádza.

236. Čím ukazujeme lásku k bližnému?

Lásku k bližnému ukazujeme skutkami duchovného a telesného milosrdenstva.

237. Ktoré sú skutky duchovného milosrdenstva?

Milosrdenstva skutky duchovného
vpíš si, ó dieťa, do srdca mladého:
hriešnikov karhaj, nevedomých uč,
pochybujúcim dobrou radou slúž;
zarmútených vždy s láskavosťou teš
a každú krivdu trpezlivo nes,
ubližujúcim tebe odpúšťaj,
za živých, mŕtvych rád sa modlievaj!

238. Ktoré sú skutky telesného milosrdenstva?

Milosrdenstva skutky telesného
vpíš si, ó dieťa, do srdca mladého:
nakrím lačných, napoj smädného,
teplým šatom obleč nahého,
pocestného prijmi v dom,
láskavý buď ku väzňom,
navštív, poteš chorého,
pochovaj rád mŕtveho.
Čo učiníš bližnému,
robíš Bohu samému.

O láske k sebe samému.**239. Kedy máme sporiadanú lásku k sebe samým?**

Sporiadanú lásku k sebe samým máme, keď sa viac staráme o dušu a jej spasenie, ako o telo a časné veci.

240. Kto škodí sebe na duši?

Na duši sebe škodí, kto sa dopúšťa hriechu a o dušu sa nestará.

241. Kto škodí sebe samému na tele?

Sebe samému na tele škodí, kto:

1. si sám život berie (samovražda),
2. kto si kazí zdravie pijanstvom alebo neporiadnym životom,
3. kto svoj život bez potreby v nebezpečenstvo vydáva.

242. Ako sa máme starať o telo a dušu?

O telo sa staráme, keď sa varujeme obžerstva a dbáme o jeho zdravie; o dušu sa staráme, keď sa chránime zlého a činíme dobré.

Napomenutie: Neškod' bližnému ani sebe na duši a na tele. Bud' tichý, pokojamilovný, varuj sa zlých spoločníkov! Z rozpustilosti nebud' ukrutný ani k zvieratám, lebo to vedie časom k ukrutnosti oproti ľuďom.

Šieste Božie prikázanie.

»Ne čužolož!«

243. Čo zakazuje Boh v šiestom prikázaní?

V šiestom prikázaní Boh zakazuje dobrovoľné, nečisté myšlienky, žiadosti, slová i skutky a všetko, čo k nečistote zvádza.

244. Čo zvádza k nečistote?

K nečistote zvádza:

1. nemravné obrazy a čítanie nemravných spisov,
2. nepočestnosť v odevy a ľahkomyselná spoločnosť,
3. neslušné tance, divadlá a kiná,
4. zahálka, obžerstvo a neskromnosť očí.

245. Prečo sa máme chrániť nečistoty?

Nečistoty sa máme chrániť, pretože je to najohavnejší hriech a jeho následky sú hrozné.

246. Ktoré sú následky nečistoty?

Následky nečistoty sú tieto: 1. nechuf' k Bohu a k Božským veciam, 2. zaslepenosť rozumu a zatvrdilosť vôle, 3. rozličné nemoci, hanba a bieda, 4. nekajúcna smrť a večné peklo.

247. Čo máme robiť, aby sme si čistotu zachovali?

Aby sme si čistotu zachovali, máme:

1. nebezpečenstva a príležitosti k nečistote sa varovať,
2. modliť sa a sv. sviatosti často prijímať,
3. pokušenia rozhodne odmietať a Isusa Christa i Preč. Divu dôverne vzývať,
4. pamätať, že Boh všetko vidí a že v každej chvíli môžeme zomrieť.

Napomenutie: Čistota činí teba podobným anjelom a je Bohu zvlášť milá. »Ó aké krásne je čistotné plemä!« (Múdr. 4, 1.) Zachovaj si čistotu! »Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha!« (Mat. 5.)

Siedme Božie prikázanie.

»Ne ukradi!«

248. Čo zakazuje Boh v siedmom prikázaní?

V siedmom prikázaní zakazuje Boh škodiť bližnému na majetku.

249. Kto škodí bližnému na majetku?

Bližnému na majetku škodí, kto sa dopúšťa: 1. krádeže alebo lúpeže, 2. klamstva alebo úžery, 3. kto akýmkoľvek spôsobom nespravodlivo poškodzuje majetok druhého.

250. Kto sa dopúšťa krádeže?

Krádeže sa dopúšťa, kto potajomky a bezprávne berie cudzí majetok.

251. Kto sa dopúšťa lúpeže?

Lúpeže sa dopúšťa, kto násilím a bezprávne berie cudzí majetok.

252. Kto sa dopúšťa klamstva?

Klamstva sa dopúšťa, kto podvodne škodí druhému na majetku.*)

253. Kto sa dopúšťa úžery?

Úžery sa dopúšťa, kto žiada od pôžičky nezákonnité úroky a kto zvyšuje cenu tovaru a zbožia nad ich skutočnú hodnotu.

254. Čo má činiť, kto našiel cudziu vec alebo zapríčinil škodu druhému?

Taký musí cudziu vec vrátiť, škodu nahradiť, lebo ináč neobsiahne odpustenie od Boha.

255. Čo prikazuje Boh v siedmom prikázaní?

V siedmom prikázaní Boh prikazuje:

1. aby sme si majetok poctivým spôsobom nadobúdali a s ním šetrne zachádzali,
2. aby sme svoj majetok užívali ku cti a sláve Božej a k blahu svojmu i bližného.

Napomenutie: Maj v úctivosti majetok bližného! Nikomu, ani rodičom nič neodcudzuj. Malými vecmi sa začína, veľkými sa končí. Cudzie imanie nemá Božské požehnanie.

Ôsme Božie prikázanie.

»Ne buď svidkom falšivým protiv bližňaho tvojeho.«

256. Čo zakazuje Boh v ôsmom prikázaní?

V ôsmom prikázaní Boh zakazuje: 1. cigániť a krivo svedčiť, 2. bližnému na cti škodiť.

257. Kto cigáni?

Cigáni ten, kto ináč hovorí než myslí s úmyslom druhého oklamať.

258. Kto krivo svedčí?

Krivo svedčí, kto cigáni pred súdom.

259. Ako nazývame toho, kto sa robí naoko lepším ako je?

Takého nazývame pokrytcom.

260. Kto škodí druhému na cti?

Druhému na cti škodí:

1. kto bližného krivo podozrieva alebo posudzuje,
2. kto bližného ohovára alebo mu na cti utrhá,
3. kto bližného vysmieva alebo potupuje.

*) Pozn.: Napr.: Kto falošnými peniazmi, mierou, váhou ošudí; kto falšovaním listín, krivými výpovediami alebo podplácaním svedkov cudzí majetok si prisvojuje.

261. Kto hreší ohováraním?

Ohováraním hreší, kto chyby druhého bez potreby odkrýva alebo ich roznáša.

262. Kedy a komu smieme chyby bližného vyjaviť?

Chyby bližného len vtedy smieme vyjaviť pred druhými, a to pred rodičmi alebo predstavenými, keď ho tým môžeme napraviť, alebo iné zlo zamedziť.

263. Kto hreší nactiutrhaním?

Nactiutrhaním hreší, kto skutočné chyby druhého vymýšľa alebo zväčšuje a vypráva chyby, ktoré nemá.

264. Kto hreší potupovaním bližného?

Potupovaním bližného hreší, kto bližného pred inými snižuje.

265. Čo musí urobiť, kto uškodil na cti bližnému?

Kto uškodil na cti bližnému, musí ho odprosiť, nepravdu odvolať a všetku zavinenú škodu napraviť.

266. Čo prikazuje Boh v ôsmom prikázaní?

Boh v ôsmom prikázaní prikazuje:

1. aby sme vždy a všade pravdu hovorili a úprimní boli,
2. aby sme česť a dobré meno bližného chránili.

Napomenutie: Chráň sa cigánstva, lebo je to reč diabla. Ovládaj vždy svoj jazyk, lebo je to síce malý úd, ale robí veľké škody!

Deviate a desiate Božie prikázanie.

»Ne požadaj ženy bližňaho tvojeho!« — »Ne požadaj ni žadnoj vešci bližňaho tvojeho.«

267. Čo zakazuje Boh v týchto posledných dvoch prikázaniach?

V týchto posledných dvoch prikázaniach zakazuje Boh nečisté a hrabivé žiadosti.

268. Prečo Boh zakazuje nečisté a hrabivé žiadosti?

Boh zakazuje nečisté a hrabivé žiadosti, lebo samy v sebe sú hriechom a vedú k hriešnemu skutku.

269. Čo prikazuje Boh v týchto dvoch prikázaniach?

V týchto dvoch prikázaniach Boh prikazuje, aby sme vo svojich myšlienkach a žiadostiach boli čisti a po cudzom majetku netúžili.

270. V ktoré prikázania shrnul Isus Christos 10 Božích prikázaní?

Isus Christos shrnul 10 Božích prikázaní v jedno hlavné prikázanie lásky.

271. Ako znie toto prikázanie lásky?

Toto prikázanie lásky znie takto:

»Milovať budeš Boha svojho z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysli a zo všetkej sily, a bližného svojho ako seba samého!« (Mat. 22, 37.)

272. Čo sľúbil Boh tým, ktorí prikázania Jeho zachovávajú?

Tým, ktorí prikázania Božie zachovávajú, sľúbil Boh mnohonásobnú odmenu na zemi a život večný v nebi.

Napomenutie: Ak chceš vojsť do života večného, zachovávaj prikázania! (Mat. 19, 17.)

II. Päť prikázaní cirkevných.**273. Aké prikázania máme ešte zachovávať okrem 10 prikázaní Božích?**

Okrem 10 prikázaní Božích máme ešte zachovávať päť prikázaní cirkevných.

274. Ako znie päť prikázaní cirkevných?

Päť prikázaní cirkevných znie:

1. dni svjatočnii svjatiti,
2. v nediľu i svjato službu Božiju sluchati,
3. prikazany posty postiti,
4. každaho roku choť lem okolo Paschi ispovidatisja i pričáčatisja,
5. v postach ne svad'bovati.

275. Prečo máme zachovávať prikázania cirkevné?

Prikázania cirkevné máme zachovávať preto, lebo Isus Christos výslovne rozkázal poslúchať Cirkev slovami: Kto Cirkev neposlúcha, nech ti bude ako pohan a mýtnik. (Mat. 18, 17.)*)

Prvé cirkevné prikázanie.

»Dni sviatočnii svjatiti.«

276. Koľkoraké sú sviatky cirkevné?

Sviatky cirkevné sú trojaké:

1. sviatky Isusa Christa,
2. sviatky Preč. Dívy Márii,
3. sviatky svätých.

*) Pozn.: Okrem päť prikázaní má Cirkev ešte aj iné nariadenia, ktoré musíme prísne zachovávať. Zakazuje sa napr.: čítať zakázané knihy, byť členom tajných spolkov protináboženských, napr. slobodomurárov, vstupovať do miešaného manželstva a pod., bez dovolenia meniť obrad a iné.

Cirkev má moc a právo potrestať tých, ktorí jej príkazy nezachovávajú. Môže im odoprieť sviatosť, zastupovanie krstných rodičov, môže ich vylúčiť z Cirkvi a odoprieť im cirkevný pohreb.

277. Ako máme svätiť sviatky cirkevné?

Sviatky cirkevné máme svätiť tak ako nedeľu.*)

Druhé cirkevné prikázanie.

»V nedeľu i svjato Službu Božiu sluchati.«

278. Kto je povinný v nedeľu a vo sviatok Službu Božiu slyšať?

V nedeľu a vo sviatok je povinný slyšať Službu Božiu každý kresťan od siedmeho roku, ak ho neomlúva dôležitá príčina.

279. Kto sa prehrešuje proti druhému prikázaniu cirkevnému?

Proti druhému prikázaniu cirkevnému sa prehrešuje:

1. kto celú Službu Božiu alebo niektorú jej hlavnú časť z vlastnej viny zamešká,
2. kto pri Službe Božej je vedome roztržitý, neúctive sa spravuje a druhých v pobožnosti vyrušuje.

280. Kedy sme pobožne prítomní na Službe Božej?

Na Službe Božej sme pobožne prítomní:

1. keď sa pri nej modlíme alebo spievame,
2. keď dávame pozor na hlavné časti Služby Božej.

Tretie cirkevné prikázanie.

»Prikazannya posty postiti.«

281. Čo znamená »postiť sa«?

»Postiť sa« znamená, zdržovať sa mäsitých alebo mliečnych pokrmov.**)

282. Kedy sa treba postiť?

Postiť sa treba:

1. každú stredu a piatok, okrem »voľnic«,
2. vo veľký pôst (7 týždňov),
3. na Petrov pôst (od nedele Všetkých svätých do Petra a Pavla),

*) Pozn.: 1. Sviatky Isusa Chr.: Roždestvo Isusa Chr., Obrizanie Isusa Chr. (Nový rok), — Bohojavlenie Hospodne, — Sritenije Hospodne, — Voskresenije Chr. (Pascha), — Voznesenije Isusa Chr., — Sošestvije sv. Ducha, — Preobraženije Hospodne, — Vozdviženije čestnaho Kresta, — Christa Carja. Nepovinné sviatky: Presv. Eucharistii a sv. Serdca.

2. Sviatky Preč. Dívy Márii: Roždestvo Bohorodicy, — Pokrov, — Vovedenije, — Sobor Bohorodicy a sv. Josifa, — Blahoviščenije, — Uspenije, — Neporoč. Začatie.

3. Sviatky svätých: sv. Michala, — sv. Nikolaja, — sv. Štefana, — Trech Svjatitelej, — sv. Georgija, — Roždestvo sv. Joanna Kr., — sv. Petra a Pavla, — sv. Ilji proroka, — Usiknovenije.

**) Pozn.: Cirkev sv. dovoľuje mliečne pokrmy jest (po bilo) v každom pôste okrem niekoľko dní v roku!

4. uspenský pôst (od 1. augusta do Uspenia),
5. kračunský pôst, čiže filípovka (od 15. novembra do
Roždestva),

6. navečerie Roždestva a Bohojavlenia,

7. na Usiknovenije a Vozdviženije Č. Kresta.

283. Kto sa nemusí postiť?

Postiť sa nemusia: 1. dietky do siedmeho roku, 2. starí
ľudia, 3. nemocní a vyzdravujúci sa z ťažkej nemoci, 4. ťažko
pracujúci, 5. ktorí nemajú čo jesť alebo žijú z almužny dru-
hých.

284. Čo sú »voľnicy«?

»Voľnicy« sú také obdobia, kedy je dovolené užívať mäsi-
tých pokrmov aj v stredu a piatok.

285. Kedy máme voľnicy?

Voľnicy máme: 1. od Roždestva Isusovho do navečeria
Bohояvlenia, 2. týždeň po nedeli Mytara a Farisea, 3. týždeň
po Pasche, 4. týždeň po Sošestviji sv. Ducha.

286. Prečo sa máme postiť?

Postiť sa máme:

1. aby sme príkladu Isusa Christa nasledovali,
2. aby sme za svoje hriechy pokánie činili,
3. aby sme zlé žiadosti ľahšie skrotili.

Štvrté cirkevné prikázanie.

»Každého roku choť lem okolo Paschy ispovidatisja
i pričasčatisja.«

287. Čo sa prikazuje v štvrtom prikázaní cirkevnom?

V štvrtom prikázaní cirkevnom sa prikazuje: aspoň raz
v roku sa vyspovedať a v čas veľkonočný Božie Telo prijať.

288. Kedy sa začína a končí čas veľkonočnej spovedi a pričastija?

Čas veľkonočnej spovedi a pričastija sa začína od tretej
nedele pôstnej a končí sa Voznesenijem Christovym.

Piate cirkevné prikázanie.

»V postach ne svaďbovati.«

289. Čo zakazuje piate prikázanie cirkevné?

Piate prikázanie cirkevné zakazuje slávnostné veselia a
hlučné zábavy v zapovedanom čase.

290. Kedy je zapovedaný čas?

Zapovedaný čas je každý pôst, syropôstny týždeň, voľni-
cy po Roždestvu a po Pasche.

291. Prečo ustanovila Cirkev zapovedaný čas?

Cirkev ustanovila zapovedaný čas:

1. v pôste preto, lebo je čas pokánia,
2. v čas voľnicy preto, že nemáme miešať radosti duchov-
né s pozemskými.

Napomenutie: Nezanedbávaj nikdy prikázaní cirkevných, ktoré nás zaväzujú pod ťažkým hriechom. »Kto sa odvráti od Cirkvi, vylúči sa z počtu jej dietok. Držte sa všetci jednomyselne svojho Otca Boha a svojej matky Cirkvi!« (Sv. Augustín.)

III. O prestúpení prikázaní.

A. O hriechu vôbec.

292. Čo je hriech?

Hriech je vedomé a dobrovoľné prestúpenie zákona Božieho.

293. Čím sa dopúšťame hriechu?

Hriechu sa dopúšťame myšlienkami, žiadosťami, slovami, skutkami a opustením dobrého.

294. Sú všetky hriechy rovnaké?

Všetky hriechy nie sú rovnaké; niektoré sú ťažké (smrteľné), iné sú ľahké (prostiteľné, všedné).

295. Čo je ťažký hriech?

Ťažký hriech je vedomé a dobrovoľné prestúpenie zákona Božieho vo veľkej veci.

296. Prečo sa máme chrániť ťažkého hriechu?

Ťažkého hriechu sa máme chrániť pre jeho zlobu a pre jeho následky.

297. Aká je zloba ťažkého hriechu?

Zloba ťažkého hriechu je veľká, lebo ťažký hriech je:

1. neposlušnosť oproti Bohu nášmu Stvoriteľovi,
2. nevďačnosť oproti Bohu nášmu Dobrodincovi,
3. nevernosť oproti Isusu Christu nášmu Vykupiteľovi.

298. Aké následky má hriech ťažký?

Hriech ťažký má tieto následky:

1. zbavuje nás milosti posväcujúcej,
2. privádza na nás časné i večné tresty Božie.
3. naše dobré skutky robí nezaslužnými pre nebo.

299. Čo je hriech ľahký?

Hriech ľahký je prestúpenie zákona Božieho v malej veci alebo nie celkom vedomé a dobrovoľné prestúpenie vo veci veľkej.*)

300. Prečo sa máme chrániť i všedných hriechov?

Všedných hriechov sa máme chrániť:

1. lebo ony Boha urážajú, 2. k ťažkým hriechom privádzajú, 3. časné tresty svolávajú, 4. bolestný očistec pripravujú.

*) Pozn.: Nerozmyslená ohovárka ťažká alebo hriech v polosne.

B. O zvláštnych druhoch hriechov.

301. Aké sú zvláštne druhy hriechov?

Zvláštne druhy hriechov sú:

1. sedem hlavných hriechov,
2. šesť hriechov proti Duchu sv.,
3. štyri hriechy do neba volajúce,
4. deväť cudzích hriechov.

302. Ktoré sú hlavné hriechy?

Sedem hlavných hriechov znaj, zo srdca ich vyhánaj:	Obžerstvo zje každý groš, hnev sa mstí a chystá nôž;
pýcha predchádza tvoj pád,	lenivosti vždy sa chráň,
lakomstvo zlý kamarát,	v nej má diabol mocnú zbraň!
smilstvo telu, duši jed,	
závisť vlečie nošu bied.	

303. Prečo sa tieto hriechy volajú hlavné?

Tieto hriechy sa volajú hlavné, lebo sú hlavou, čiže prameňom mnohých hriechov.

304. Ktoré sú hriechy proti Duchu sv.?

Hriechy proti Duchu sv. sú:

1. na milosrdenstvo Božie opovážlive spoliehať,
2. nad milosrdenstvom Božím zúfať,
3. poznanej kresťanskej pravde odporovať,
4. bližnému svojmu milosť Božiu závidieť,
5. oproti spasiteľnému napomínaniu zatvrdlivé srdce mať,
6. v nekajúcnosti tvrdošíjne zotrúvať.

305. Prečo sa tieto hriechy volajú »hriechy proti Duchu svätému«?

Tieto hriechy sa volajú »hriechy proti Duchu sv.«, lebo zvlášť odporujú milosti Ducha sv. a sťažujú obrátenie hriešnika.

306. Ktoré sú hriechy do neba volajúce?

Hriechy do neba volajúce sú:

1. úmyselná vražda,
2. sodomský hriech,
3. sužovanie vdov a sirôt,
4. nespravodlivé zadržovanie mzdy.

307. Prečo sa tieto hriechy volajú »do neba volajúce«?

Tieto hriechy sa volajú do neba volajúce, lebo sv. Písmo o nich hovorí, že volajú do neba o pomstu.

308. Ktoré sú cudzie hriechy?

Deväť cudzích hriechov máme, nech sa ich vždy vystríhame: k hriechu radiť, popudzovať, iným hrešiť rozkazovať; iným k hriechu privoliť, pomoc dať a ticho byť.	Keď sám zastávaš hriech iných, netrestáš hriech na poddaných, keď hriech bližných chváliť znáš, do pekla im pomáhaš.
---	--

309. Prečo sa tieto hriechy volajú cudzie?

Tieto hriechy sa volajú cudzie, pretože sa ich iní dopúšťajú, ale i nám ako spoluvinníkom pripočítané bývajú.

Napomenutie: Usiluj sa poznať svoju hlavnú chybu a proti nej bojovať; ak sa ti podarí, premôcť svoju hlavnú chybu,tedy aj iné ľahko premôžeš.

C. O pokušení a príležitostiach**k hriechu.****310. Čo nás zvádza k hriechu?**

K hriechu nás zvádza pokušenie a príležitosť k hriechu.

311. Odkiaľ pochádza pokušenie?

Pokušenie pochádza od tela, sveta a diabla.

312. Čo máme robiť v pokušení?

V pokušení sa máme modliť a ihneď zpočiatku odporovať.

313. Aké sú príležitosti k hriechu?

Príležitosti k hriechu sú: osoby, spoločnosť, miesto, zábava, knihy a vôbec všetko, čo nás môže do hriechu priviesť.

314. Čo napomína človeka vnútorne, čo má činiť a čo nie?

Čo má človek činiť a čo nie, na to ho vnútorne napomína svedomie.

Napomenutie: Poslúchaj vždy hlasu svojho svedomia, lebo svedomím sám Boh ťa napomína k dobrému! Chráň sa príležitosti k hriechu, lebo »Kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom. (Sir. 3, 22.)

TRETIA ČASŤ.

O prostriedkoch milosti.

»Aby sme do neba prišli, musíme sa modliť a prijímať sv. sviatosti.«

I. O milosti Božej.

315. Či môžeme prísť do neba z vlastnej sily?

Do neba nemôžeme prísť z vlastnej sily, ale potrebujeme k tomu milosť Božiu.

316. Čo je milosť Božia?

Milosť Božia je duchovný dar nadprirodzený, ktorý nám Boh udeľuje ku spaseniu pre zásluhy Isusa Christa.

317. Aká je milosť Božia?

Milosť Božia posväcujúca je nadprirodzená, trvalá milosť

318. Čo je milosť posväcujúca?

Milosť Božia posväcujúca je nadprirodzená, trvalá milosť (spôsobnosť), ktorá nám nový nadprirodzený život udeľuje.

319. Čo robí Boh v našej duši milosťou posväcujúcou?

Boh milosťou posväcujúcou:

1. našu dušu od hriechov očisťuje,
2. činí nás svätými a hodnými kráľovstva nebeského.

320. Dokiaľ zostáva milosť posväcujúca v našej duši?

Milosť posväcujúca zostáva v našej duši, dokiaľ sa nedopustíme ťažkého hriechu.

321. Čo je milosť pomáhajúca?

Milosť pomáhajúca je nadprirodzená, duši na čas daná milosť (spôsobnosť), ktorá nám pomáha konať dobré skutky, pre nebo záslužné.

322. Či je milosť pomáhajúca k spaseniu potrebná?

Milosť pomáhajúca je k spaseniu potrebná, lebo bez nej nemôžeme nič záslužného ani započat', ani dokončiť.

323. Ako nám pomáha milosť pomáhajúca konať dobré skutky?

Milosť pomáhajúca nám pomáha konať dobré skutky takto:

1. osvecuje náš rozum, aby sme dobré poznali,
2. vzbudzuje našu vôľu, aby sme dobré konali a zlého sa chránili,
3. dáva našim skutkom cenu nadprirodzenú.

324. Či Boh každému človekovi dáva milosť pomáhajúcu?

Boh každému človekovi dáva milosť pomáhajúcu:

1. hriešnikovi, aby sa obrátil,
2. spravodlivému, aby v dobrom až do konca vytrval.

325. Čím si milosť Božiu získaváme a rozmnožujeme?

Milosť Božiu si získaváme a rozmnožujeme:

1. sviatosťami a sväteninami,
2. modlitbou, ctnosťami a dobrými skutkami.

II. O sviatosťach (tajnách).

326. Čo je sviatosť?

Sviatosť je viditeľné znamenie, ustanovené od Isusa Christa, ktorým sa nám udeľuje, alebo rozmnožuje milosť božia posväcujúca.

327. Koľko sviatosťí ustanovil Isus Christos?

Isus Christos ustanovil sedem sviatosťí: 1. krst — kresťenstvo; 2. birmovanie — miropomazanie; 3. Sviatosť oltárna — Eucharistia; 4. pokánie — pokajanie; 5. posvätenie kňazstva — svjaščenstvo; 6. manželstvo; 7. posledné pomazanie — jeleo-pomazanie.

328. Ako sa rozdeľujú sviatosťi?

Sviatosťi sa rozdeľujú: na sviatosťi mŕtvych: krst a pokánie, sviatosťi živých, a to sú všetky ostatné.

329. Prečo sa krst a pokánie volajú sviatosťi mŕtvych?

Krst a pokánie sa volajú sviatosťi mŕtvych, lebo majú moc duchovne mŕtvych hriešnikov vzkriesiť k životu milosti.

330. Prečo sa všetky sviatosťi okrem krstu a pokánia menujú sviatosťi »živých«?

Všetky sviatosťi okrem krstu a pokánia sa menujú sviatosťi »živých«, lebo len vtedy ich smieme prijať, keď naša duša žije životom milosti.

331. Ktoré sviatosťi môžeme prijať len raz v živote?

Len raz v živote môžeme prijať: krst, miropomazanie a svjaščenstvo, pretože vtláčajú v dušu človeka nesmazateľný znak.

332. Ako musíme prijímať sviatosťi, aby v nás pôsobily milosť?

Aby v nás sviatosťi pôsobily milosť, musíme ich, prijímať: hodne, dôstojne, to je musíme sa k nim náležite pripraviť.

333. Akého hriechu sa dopúšťa, kto vedome niektorú sviatosť nehodne prijíma?

Kto niektorú sviatosť nehodne prijíma, dopúšťa sa ťažkého hriechu »svätokrádeže«.

Napomenutie: Ďakuj Bohu, že k tvojmu posväteniu ustanovil sviatosťi. Pristupuj k nim len po náležitej príprave, lebo namiesto k spaseniu boly by ti k večnej záhube.

1. O s v i a t o s t i k r s t u — k r e š č e n i j e .

334. Čo je krst?

Krst je prvá a najpotrebnejšia sviatosť, ktorá očisťuje človeka od dedičného hriechu a všetkých iných, pred krstom spáchaných hriechov, posväcuje ho a činí ho členom Cirkvi.

335. Prečo je krst prvá a najpotrebnejšia sviatosť?

Krst je prvá a najpotrebnejšia sviatosť, lebo je bránou k ostatným sviatostiam a bez krstu nikto nemôže byť spasený.

336. Ktorými slovami ustanovil Isus Christos sviatosť krstu?

Isus Christos ustanovil sviatosť krstu týmito slovami:

»Učte všetky národy, krstiac ich: vo imja Otca i Syna i sv. Ducha.«

337. Kto môže krstiť?

Riadne môže krstiť len vysvätený kňaz, ale v súrnej potrebe môže krstiť ktorýkoľvek človek.

338. Ako treba krstiť?

Krstiť treba takto:

1. treba mať úmysel krstiť,
2. treba na hlavu krstencovu liať prirodzenú vodu,
3. pri tom hovoriť slová: »Kreščajetsja rab Bóžij... (meno) vo imja Otcá i Syna i Svjatáho Dúcha. Amíň.

339. Čo treba sľúbiť pri krste?

Pri krste treba sľúbiť toto:

1. Že sa odriekame diabla, jeho pýchy a jeho skutkov,
2. že sľubujeme v Isusa Christa veriť a jemu jedinému slúžiť.

340. Kto činí toto vyznanie viery a tento sľub miesto krstenca?

Toto činia krstní rodičia, ktorí majú byť dospelí vekom a rozumom, katolíckeho vyznania a príkladného života.

341. Čo je povinnosťou krstných rodičov?

Povinnosťou krstných rodičov je starať sa o kresťanské vychovanie dieťaťa, keď sa stane sirotou, alebo keď vlastní rodičia sa oň nestarajú.*)

Napomenutie: Na krste si dostal meno svätého, bolo ti dané biele rúcho na znak nevinnosti a horiaca sviečka, ako znak viery a dobrých skutkov. Nasleduj svojho svätého ochránca, zachovaj nevinnosť a osvedčuj svoju vieru kresťanským životom!

*) Pozn.: Okrem krstu vody je ešte krst žiadosti a krst krvi. Krstom žiadosti môže byť spasený, kto svoje hriechy dokonale oľutuje a je hotový vykonať všetko, čo je k spaseniu treba. Krstom krvi sú spasení tí, ktorí pre Isusa podstúpili mučenícku smrť, skôr než boli pokrstení.

Pri krste dostane pokrstený meno niektorého svätého, aby mu bol vzorom a ochráncom.

2. O sviatosti birmovania — miropomazanie.

342. Čo je miropomazanie?

Miropomazanie-birmovanie je sviatosť, v ktorej Duch sv. skrze pomazanie mírom posilňuje pokrsteného, aby svoju vieru statočne vyznával a podľa nej žil.

343. Odkiaľ vieme, že Isus Christos ustanovil sv. miropomazanie?

Že Isus Christos ustanovil sv. miropomazanie vieme z Písma sv. a z ústneho podania.¹⁾

344. Kto u nás udeľuje miropomazanie?

U nás udeľuje miropomazanie kňaz ihneď pri krste.²⁾

345. Ako sa udeľuje miropomazanie?

Miropomazanie sa udeľuje tak, že kňaz maže pokrsteného mírom a pri tom hovorí: Pečať dara svjataho Ducha. Amíň.

346. Čo je miro?

Miro je z rozličných čiastok zostavený olej, posvätený na Veľký štvrtok biskupom.

Napomenutie: Pri miropomazaníu bol si pomazaný za bojovníka Christovho. Bojuj zmužile pre Christa, »nehanbi sa za kríž Christov, lebo práve preto si prijal jeho znamenie na seba!« (Sv. Aug.)

3. O Eucharistii — Sviatosť oltárna.

347. Čo je sv. Eucharistia?

Eucharistia je opravdivé sväté Telo a Krv Isusa Christa pod spôsobami chleba a vína.

348. Čo sú spôsoby chleba a vína?

Spôsoby chleba a vína sú zovnútorne znaky chleba a vína: vonkajšia podoba, farba, chuť, vôňa.

349. Kedy ustanovil Isus Christos sv. Eucharistiu?

Isus Christos ustanovil sv. Eucharistiu na Veľký štvrtok takto:

Vzal chlieb, požehnal, lámal a dával ho svojim učeníkom, hovoriac: »Priimíte, jadíte sije ješť Tílo moje.«

Potom vzal kalich (času) s vínom, požehnal a podal učeníkom rieknuc: »Pijte ot neja vsi, sija ješť Krov moja« a dodal: »Sije tvorite vo moje vospominanje.«

Pozn.: ¹⁾ »Keď apoštolovia počuli, že Samaria prijala slovo Božie, poslali k nim Petra a Jána, ktorí, keď prišli tam, modlili sa za nich, aby mohli prijať Ducha sv., lebo ešte na nikoho z nich nesostúpil. Vtedy kládli ruky na nich a oni prijali Ducha sv.« (Sk. ap. 8, 14—17.)

²⁾ Pozn.: Od 1. roku právo birmovať prislúcha biskupovi.

350. Čo sa stalo na slová Christove: sije jest' Telo moje, sija jest' Krov moja?

V tej chvíli sa premenil chlieb na pravdivé Telo a víno na pravdivú Krv Isusa Christa.

351. Akú moc dal Isus Christos apoštolom rozkazom: sije tvorite...?

Týmto rozkazom dal Isus Christos apoštolom a ich zákoni-
tým nástupcom, biskupom a kňazom moc premeňovať chlieb
a víno na jeho najsvätejšie Telo a Krv.

352. Ako je prítomný Isus Cristos v presv. Eucharistii?

Isus Christos je prítomný v presv. Eucharistii tak pod
jedným, ako pod obidvoma spôsobami celý a nerozdelený, so
svojím božstvom i človečenstvom.

353. Dokiaľ je Isus Christos prítomný vo sv. Eucharistii?

Isus Christos je prítomný vo sv. Eucharistii len dotiaľ,
kým spôsoby chleba a vína trvajú.

354. K čomu Isus Christos ustanovil sv. Eucharistiu?

Isus Christos ustanovil sv. Eucharistiu k tomu, aby bol
v nej 1. našou obetou, 2. naším pokrmom.

355. Aká úcta náleží presv. Eucharistii?

Presv. Eucharistii náleží najvyššia úcta, t. j. máme sa jej
klaňať.

Napomenutie: Spravuj sa vždy pobožne a úctive pred
Isusom Christom, prítomným v presv. Eucharistii. Idúc kolo
cerkve, pokloň sa mu v duchu a pozdrav ho.

a) Isus vo sv. Eucharistii našou obeťou. (O Službe Božej.)

356. Čo je obeť?

Obeť (žertva) je viditeľný dar, ktorý prinášame Bohu, aby
sme ho za najvyššieho pána uznali.

357. Prečo prinášame Bohu obeť?

Bohu prinášame obeť, aby sme ho chválili, jemu ďako-
vali, jeho prosili a za svoje hriechy odprosovali.

358. Kto priniesol Bohu najdokonalejšiu obeť?

Najdokonalejšiu obeť priniesol Bohu Isus Christos, keď
seba samého na kríži obetoval.

359. Kde sa obnovuje obeť kríža?

Obeť kríža sa obnovuje vo Službe Božej.

360. Čo je Služba Božia?

Služba Božia je ustavičná obeť Nového zákona, v ktorej
Isus Christos sa obetuje skrze ruky kňaza svojmu Otcu pod
spôsobami chleba a vína.

361. Aký je rozdiel medzi obeťou kríža a Službou Božou?

Medzi obeťou kríža a Službou Božou je iba ten rozdiel, že
v obeti kríža Isus Christos sa obetoval spôsobom krvavým a pri
Službe Božej sa obetuje spôsobom nekrvavým.

362. Kedy ustanovil Isus Christos Službu Božiu?

Isus Christos ustanovil Službu Božiu pri poslednej večeri.

363. Prečo ustanovil Isus Christos Službu Božiu?

Isus Christos ustanovil Službu Božiu:

1. aby svoju obeť na kríži ustavične obnovoval,
2. a aby jej milosti nás činil účastnými.

364. Kto je účastný milosti Služby Božej?

Milosti Služby Božej sú účastní:

1. kňaz, ktorý ju obetuje; 2. prisluhujúci a tí, za ktorých je obetovaná; 3. všetci nábožne prítomní; 4. všetci členovia Cirkvi živí i mŕtvi.

365. Ktoré sú hlavné častky Služby Božej?

Hlavné častky Služby Božej sú:

1. evanjelium, 2. veľký vchod, 3. premenenie, 4. prijímanie.

366. Koľko liturgií je v našom obrade?

V našom obrade sú tri liturgie:

1. sv. Jána Zlatoústeho, ktorá sa koná obyčajne,
2. sv. Vasília Veľ., ktorá sa koná 10 rás v roku,
3. sv. Hrihoria, čiže preždeosvjašených darov, ktorá sa koná v niektoré dni veľkého pôstu.

Napomenutie: Služba Božia je najsvätejším úkonom nášho náboženstva a najbohatším prameňom Božích darov. Keď si prítomný na Službe Božej, ktorá je »slnkom všetkých duchovných cvičení, stredom kresťanského náboženstva, dušou pobožnosti a nevýslovným tajomstvom lásky Božej« (sv. Frant. Sal.) pováž, že sa Spasiteľ za teba obetuje. Prichádzaj preto na Službu Božiu podľa možnosti i vo všedný deň.

**b) Isus Christos vo sv. Eucharistii našim pokrmom.
(O sv. pričastiu.)**

367. Čo je sv. pričastie?

Sv. pričastie je požívanie Tela a Krvi Isusa Christa pod spôsobami chleba i vína.

368. Ktorými slovami prikázal Isus Christos požívať svoje Telo?

Isus Christos prikázal požívať jeho Telo týmito slovami:

»Ak nebudete jesť Telo Syna človeka a piť jeho Krv, nebudete mať v sebe života!« (Ján, 6, 54.)

369. Kedy musíme prijať sv. Pričastie?

Sv. Pričastie musíme prijať pod ťažkým hriechom:

1. aspoň raz v roku a to okolo Paschy,
2. v nebezpečenstve smrti, ako pokrm na cestu do večnosti.

370. Aké milosti nám udeľuje sv. Pričastie?

Sv. pričastie nám udeľuje tieto milosti:

1. rozmnožuje v nás milosť božiu posväcujúcu,
2. oslabuje našu náchylnosť k zlému a posilňuje nás k dobrému,
3. očisťuje nás od hriechov všedných a zachraňuje nás od hriechov ťažkých,
4. je nám zárukou slávneho vzkriesenia.

371. Akého hriechu sa dopúšťa, kto prijíma v ťažkom hriechu?

Kto v ťažkom hriechu prijíma, dopúšťa sa svätokrádeže.

372. Čo máme robiť pred sv. pričastijem?

Pred sv. pričastiem máme sa pripraviť duševne a telesne, to je:

1. z ťažkých hriechov sa vyspovedať, všedné hriechy oľutovať a vzbudiť vieru, nádej, lásku a iné ctnosti.
2. nič nejesť a nepiť od polnoci a v počestnom odeve k pričastiu pristúpiť.

373. Čo máme robiť pri sv. pričastiu?

Pri sv. pričastiu máme hlavu mierne zdvihnúť, ústa slušne otvoriť a s najväčšou úctivosťou sv. Eucharistiu prijať.

374. Čo máme robiť po sv. pričastiu?

Po sv. pričastiu máme sa Isusu Christu klaňať, srdečne mu ďakovať a za milosť ho prosiť.

Napomenutie: Nebuď cudzincom u prestola Isusa Christa, ale pristupuj k nemu veľmi často, aby si mohol každý deň Eucharistiu prijímať.

4. O sviatosti pokánia.**375. Čo je sviatosť pokánia?**

Sviatosť pokánia je sviatosť, ustanovená od Isusa Christa, v ktorej kňaz menom Božím odpúšťa hriechy po krste spáchané.

376. Kedy ustanovil Isus Christos sviatosť pokánia?

Isus Christos ustanovil sviatosť pokánia po svojom zmŕtvychvstaní, keď sa zjavil apoštolom, dýchol na nich a riekol: »Ktorým odpusíte hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú.« (Ján 20, 22.)

377. Na koho prešla od apoštolov moc odpúšťať hriechy?

Moc odpúšťať hriechy prešla od apoštolov na biskupov a splnomocnených kňazov.

378. Aké milosti nám udeľuje Boh vo sviatosti pokánia?

Vo sviatosti pokánia udeľuje nám Boh tieto milosti:

1. odpúšťa nám hriechy,
2. odpúšťa nám večný trest a zčasti časné tresty,
3. navracia nám alebo rozmnožuje milosť Božiu,
4. dáva nám milosť pomáhajúcu k pobožnému životu.

379. Koľko častok náleží k hodnému prijatiu sviatosti pokánia?

K hodnému prijatiu sviatosti pokánia náleží päť častok:

1. spytovanie svedomia (poznatie hriechov), 2. ľútosť (žiaľ),
3. opravdivé predsavzatie, 4. spoveď, 5. pokuta (zadosťučinenie).

O spytovaní svedomia.

380. Čo znamená spytovať svedomie?

Spytovať svedomie znamená: rozmýšľať nad tým, akých hriechov sme sa dopustili.

381. Ako máme spytovať svedomie?

Svedomie máme spytovať takto:

1. rozpomenieme sa, kedy a ako sme sa naposledy spovedali,
2. preberieme prikázania Božie a cirkevné,
3. a pýtame sa pritom, ako sme zhrešili myslením, slovami, skutkami a opomenutím dobrého.

382. Na čo si musíme zvlášť spomenúť pri hriechoch ťažkých?

Pri hriechoch ťažkých si musíme zvlášť spomenúť:

1. na ich počet, 2. na okolnosti, ktoré z hriechu všedného robia hriech ťažký.

O ľúlosti.

383. Ktorá je najpotrebnejšia časťka pri sv. spovedi?

Najpotrebnejšia časťka pri sv. spovedi je ľútosť, lebo bez ľúlosti sa neodpúšťa žiadny hriech.

384. Čo je ľútosť?

Ľútosť je bolesť nad spáchanými hriechami.

385. Aká musí byť ľútosť?

1. vnútorná, 2. nadovšetko, 3. obecná,
4. nadprirodzená.

386. Kedy je ľútosť vnútorná?

Ľútosť je vnútorná, keď hriešnik nielen ústami kajúcu modlitbu odrieka, ale hriech skutočne zo srdca nenávidí.

387. Kedy je ľútosť nadovšetko?

Ľútosť je nadovšetko, keď ľutujeme za hriech ako najväčšie zlo.

388. Kedy je ľútosť obecná?

Ľútosť je obecná, keď ľutujeme za všetky svoje hriechy.

389. Kedy je ľútosť nadprirodzená?

Ľútosť je nadprirodzená a to dokonalá, keď ľutujeme z čistej lásky k Bohu; nedokonalá, keď ľutujeme, že sme nebo stratili a peklo zaslúžili.

Napomenutie: Keď spytuješ svedomie, nebuď ľahkomyselný, a veľké hriechy nepokladaj za malé. Zvlášť ale nezatajuj pred sebou svoje hriechy!

Napomenutie: Vzbudzuj dokonalú ľútosť v každom nebezpečenstve života, najmä však, keď máš na sebe ťažký hriech a nemôžeš sa ihneď vyspovedať. Daj dobrý pozor, aby si neľútoval len ústami, ale tiež svojím srdcom.

O predsavzatí.

390. Čo je opravdivé predsavzatie?

Opravdivé predsavzatie je pevná a úprimná vôľa život svoj polepšiť a viacej nehrešiť.

391. Čo musíme sľúbiť v opravdivom predsavzatí?

V opravdivom predsavzatí musíme sľúbiť, že

1. sa nedopustíme ťažkého hriechu,
2. že sa budeme chrániť každej príležitosti k hriechu,
3. že zavinenú škodu nahradíme.*)

O spovedi.

392. Čo je spoveď?

Spoveď je skrúšené vyznanie hriechov splnomocnenému kňazovi, aby sme od neho dostali rozhrešenie.

393. Ako sa máme zo svojich hriechov vyznávať?

Zo svojich hriechov sa máme vyznávať: úplne, úprimne a zreteľne.

394. Kedy sa spovedáme úplne?

Úplne sa spovedáme, keď vyznávame všetky ťažké hriechy, ich počet a ich okolnosti.

395. Kedy sa spovedáme úprimne?

Úprimne sa spovedáme, keď na seba žalujeme, ako sa pred Bohom za vinných uznávame a nijako sa neospravedľňujeme.

396. Kedy sa spovedáme zreteľne?

Zreteľne sa spovedáme, keď sa tak vyslovujeme, aby kňaz nás mohol dobre rozumieť a stav našej duše náležite poznať.

397. Spovedá sa platne, kto vedome zatajil ťažký hriech?

Kto vedome zatajil ťažký hriech napr. z bázne, studu, že sa nedbale spytoval, spovedá sa neplatne a dopúšťa sa nového ťažkého hriechu svätokrádeže; musí sa znovu spovedať a neplatné spovedi opakovať.

---

*) Pozn.: Tí, ktorí nechcú sa vyhýbať blízkym príležitostiam k hriechu, s nepriateľmi sa smieriť, škodu nahradiť, ukradnutú vec vrátiť..., tým rozhrešenie kňazské nič neosoží, ba ich vinu ešte zväčšuje.

398. Čo má činiť, kto bez vlastnej viny zabudol pri spovedi ťažký hriech?

Kto bez vlastnej viny zabudol pri spovedi ťažký hriech, toľto spoveď bola platná a zabudnutý hriech musí v budúcej spovedi dodatočne vyznať.

399. Ako sa máme spovedať?

Spovedať sa máme takto:

1. kľakneme si pred duchovným otcom, prežehnáme sa, hovoríme: ja hrišnyj . . . a potom povieme všetky svoje hriechy.

2. Dávame pozor na slová kňazove a keď kňaz dáva rozhrešenie, modlíme sa: za sija vsija . . .

3. odchádzame na svoje miesto, modlíme sa pokutu a iné modlitby po spovedi.

400. Jak často sa máme spovedať?

Spovedať sa máme:

1. aspoň raz v roku,

2. v nebezpečenstve života,

3. keď sme upadli do ťažkého hriechu.*

Napomenutie: Nehanbi sa vyznávať svoje hriechy pri sv. spovedi. Lepšie je vyznať hriechy kňazovi, ktorý je viazaný tajomstvom spovedným, nežli v nepokoji žiť, v hriechu zomrieť a voľakedy pri strašnom súde byť zahanbený pred celým svetom.

O pokute (zadosťučinení).

401. Čo je pokuta?

Pokuta sú modlitby a iné kajúcne skutky, ktoré nám kňaz pri spovedi za hriechy uložil.

402. K čomu nám ukladá otec duchovný pokutu?

Otec duchovný nám ukladá pokutu, aby nám slúžila k odpusteniu časných trestov za hriechy a k polepšeniu života.

403. Čím ešte činíme zadosť za svoje hriechy?

Za svoje hriechy činíme zadosť ešte odpustkami.

404. Čo sú odpustky?

Odpustky sú: odpustenie časných trestov, ktoré nám Cirkev mimo spoveď udeľuje.

405. Koľkoraké sú odpustky?

Odpustky sú dvojaké:

1. plnomocné, ktorými sa nám odpúšťajú všetky časné tresty za hriechy,

2. neplnomocné, keď sa nám odpúšťa len čiastka časných trestov.

---

*) Pozn.: Spoveď, v ktorej viac spovedí opakujeme, nazývame generálnou, čiže všeobecnou.

406. Čo je potrebné k získaniu odpustkov?

K získaniu odpustkov je treba:

1. aby sme boli v stave milosti Božej posväcujúcej,
2. aby sme vykonali všetko, čo Cirkev k získaniu odpustkov predpisuje.*)

Napomenutie: Bez meškania a presne vykonaj na spovedi uloženú pokutu, neuspokojuj sa len tým, ale tiež dobrovoľne vykonávaj skutky kajúcnosti a pre seba i pre duše v očistci snaž sa získať čo najviac odpustkov!

5. O posvätení kňazstva (svjaščenstvo).**407. Čo je posvätenie kňazstva?**

Posvätenie kňazstva je sviatosť, v ktorej sa udeľuje kňazská moc a zvláštna milosť k vykonávaniu kňazského úradu.

408. V čom hlavne záleží moc kňazská?

Moc kňazská záleží hlavne v tom, že kňaz môže konať Služby Božie, udeľovať sv. sviatosti a hlásať slovo Božie.

409. Kto svätí kňazov?

Kňazov svätí biskup skladaním rúk a modlitbou.

Napomenutie: Maj v úctivosti vysvätených kňazov! Kto ctí kňaza, ctí Christa; kto robí krivdu kňazovi, robí krivdu Isusu Christu, ktorého kňaz zastupuje. (Ján Zlat.)

6. O manželstve.**410. Čo je manželstvo?**

Manželstvo je sviatosť, v ktorej dve slobodné osoby, muž a žena vstupujú do nerozlučiteľného sväzku životného a do-
stávajú od Boha milosť, aby povinnosti manželské až do smrti verne plnili.

411. Kto ustanovil stav manželský?

Stav manželský ustanovil sám Boh v raji a Isus Christos ho povýšil na sviatosť.

412. Čo je povinnosťou manželov?

Povinnosťou manželov je:

1. v láske a vernosti až do smrti spolu žiť,
2. svoje dietky v bázni Božej vychovávať.**)

---

*) Pozn.: Odpustky môžeme získať nielen pre seba samých, ale môžeme ich s výslovným dovoľením Cirkvi obetovať za duše v očistci.

***) Pozn.: Do stavu manželského môžu vstúpiť tí, ktorých manželstvo žiadna prekážka nečiní neplatným alebo zakázaným.

Manželstvo gréckokatolíckej stránky s nekatolíckou stránkou je zakázané a dovoľuje sa len vtedy, keď nekatolícka stránka podpíše reverz o gréckokatolíckej výchove dietok.

Napomenutie: Pri voľbe stavu maj na pamäti predovšetkým Boha a spásu svojej duše! Keď poznávaš, že si povolaný k stavu manželskému, pripravuj sa k sviatosti manželstva modlitbou, čistým životom a častým sv. pričastijem.*)

7. O poslednom pomazaní (jeleopomazanije).

413. Čo je posledné pomazanie?

Posledné pomazanie je sviatosť, v ktorej ťažko nemocný človek skrze pomazanie sv. olejom a modlitbu kňazovu obdrží milosť Božiu pre dušu i pre telo.

414. Čo pôsobí jeleopomazanie?

Jeleopomazonije:

1. rozmnožuje milosť posväcujúcu,
2. odpúšťa všedné hriechy a mimoriadne i ťažké hriechy, keď sa z nich nemocný nemôže už vyspovedať a úprimne ich ľutuje,
3. pozbavuje časných trestov,
4. posilňuje nemocného v pokušeniach a bolestiach, zvlášť v smrteľnom zápase,
5. navracia aj telesné zdravie, keď je to vôľa Božia.

415. Kto udeľuje jeleopomazanie?

Jeleopomazanie udeľuje kňaz a to tým spôsobom, že pomáže nemocnému oči, uši, nos, ústa, prsia, ruky a nohy posväteným olejom a pri tom sa modlí: Iscili pomazanijem sim raba tvojeho...!

416. Komu sa udeľuje posledné pomazanie?

Posledné pomazanie sa udeľuje človeku, ktorý prišiel do užívania rozumu a je ťažko chorý.

Napomenutie: Keď ťa Boh navštívi ťažkou nemocou, neodkladaj prijať pomazanie sv. olejom až do posledného okamihu, lež včasne sa chystaj na poslednú cestu. Staraj sa, aby nikto z tvojich domácich a príbuzných nezomrel bez tejto sviatosti!

III. O m o d l i t b e.

417. Čo je modlitba?

Modlitba je nábožne pozdviženie mysli k Bohu.

418. Prečo sa máme modliť?

Modliť sa máme preto,

1. lebo to Isus Christos prikázal;
2. lebo bez modlitby neobdržíme od Boha k spásu potrebných milostí.

---

*) Pozn.: Okrem sviatostí máme v Cirkvi ešte sväteniny a žehnanja; to sú posvätené veci a cirkevné úkony, ktorými bývame účastní modlitieb a požehnanja Cirkvi, keď ich pobožne užíjame. (Sviečky, zeliny, ovocie, potraviny, voda. [Jordan.]

Preto nepohrdaj vecami, ktoré sv. Cirkev posvätila, užívaj ich, najmä svätenú vodu, s náležitou úctivosťou a pobožnosťou.

419. Aká má byť naša modlitba?

Naša modlitba má byť:

1. pobožná, 2. pokorná, 3. dôverná, 4. vytrvalá.

420. Kedy je naša modlitba pobožná?

Naša modlitba je pobožná, keď pri nej na Boha myslíme a každej roztržnosti sa varujeme.

421. Kedy sa modlíme pokorne?

Pokorne sa modlíme, keď pri modlitbe máme na mysli svoju slabosť a hriešnosť.

422. Kedy sa modlíme dôverne?

Dôverne sa modlíme, keď silne dúfame, že nás Boh vyslyší.

423. Kedy sa modlíme vytrvale?

Vytrvale sa modlíme, keď sa modlíme s odovzdanosťou do vôle Božej a neprestávame, keď nás Boh ihneď nevyslyší.

424. Kedy sa máme modliť?

Podľa napomenutia Isusa Christa treba vždy sa modliť a neprestávať. (Luk. 18, 1.) Zvlášť sa máme modliť: 1. ráno a večer, 2. pred jedením a po jedení, 3. pred prácou a po práci, 4. v pokušeniach a vo všetkých potrebách.

425. Kde je krátko obsažené, za čo sa máme modliť?

Za čo sa máme modliť je krátko obsažené v modlitbe »Otčenáš«; túto modlitbu sám Isus Christos nás naučil a modliť sa ju prikázal.

426. Akú modlitbu pripojujeme k modlitbe »Otčenáš«?

K modlitbe »Otčenáš« pripojujeme modlitbu »Bohorodice Divo«, ktorá sa skladá z pozdravenia archanjela Gabriela, z pozdravenia sv. Alžbety a zo slov sv. Cirkvi.

Napomenutie: Modli sa často a pobožne, lebo v modlitbe môžeš hovoriť s Bohom ako dieťa so svojim otcom. »Kto sa vie dobre modliť, vie tiež dobre žiť!« (Sv. Aug.)

IV. O pobožnom živote.**1. O ctnostiach.****427. Čo je ctnosť?**

Ctnosť je nadprirodzený dar Boží, ktorý nás robí trvale schopnými a ochotnými činiť dobré.

428. Ako delíme kresťanské ctnosti?

Kresťanské ctnosti delíme na ctnosti božské a mravné.

429. Ktoré sú božské ctnosti?

Božské ctnosti sú: viera, nádej a láska.

430. Prečo sa tieto ctnosti nazývajú božské?

Tieto ctnosti sa nazývajú božské, lebo od Boha pochádzajú a na Boha sa vzťahujú.

431. Ako môžeme vzbudiť božské ctnosti?

Božské ctnosti môžeme vzbudiť takto:

»Bože môj, verím v Teba, lebo si nekonečná pravda;
Bože môj, dúfam v Teba, lebo si nekonečné milosrdenstvo;
Bože môj, milujem Ťa, lebo si nekonečná dobrota.«

432. Ktoré sú mravné ctnosti?

Mravné ctnosti sú: Opatrnosť, spravodnosť, miernosť a zmužilosť.

433. Prečo sa tieto ctnosti nazývajú mravné?

Tieto ctnosti sa nazývajú mravné, lebo naše mravy robia bohumilými.

434. Ktoré ctnosti najmä doporučoval Isus Christos v reči »na hore«?

V reči na hore doporučoval Isus Christos ctnosti, uvedené v 8 blahoslavenstvách:

»Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

Blahoslavení tichí, lebo oni zemou vládnuť budú.

Blahoslavení, ktorí trúchlia, lebo oni potešení budú.

Blahoslavení, ktorí lačnejú a žiznia za spravodlivosťou, lebo oni nasýtení budú.

Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dojdú.

Blahoslavení pokojní, lebo oni synmi Božími nazvaní budú.

Blahoslavení, ktorí protivenstvo trpia pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

2. O dobrých skutkoch.**435. Čo sú dobré skutky?**

Dobré skutky sú úkony, ktoré s voľou božou sa srovnávajú, sú vykonané v stave milosti Božej a s dobrým úmyslom.

436. Sú potrebné dobré skutky?

Dobré skutky sú potrebné, pretože nebo je nám sľúbené len ako odmena za naše dobré skutky.¹⁾

437. Aká je odmena dobrých skutkov?

Odmenou dobrých skutkov je:

1. rozmnoženie milosti posväcujúcej
2. rozmnoženie večnej blaženosti.

Pozn.: Opatrnosťou poznávame, čo máme v jednotlivých prípadoch činiť. Spravodlivosťou dávame každému, čo mu patrí. Miernosťou zadržujeme slušnú mieru vo všetkom, zvlášť v radoostiach pozemských. Zmužilosťou znášame z lásky k Bohu všetky nehody a trápenia.

Z týchto ctností pochádzajú ctnosti, postavené oproti 7 hlavným hriechom, a to: pokora, štedrosť, čistota, striedmosť, tichosť a horlivosť v dobrom.

Pozn. Kresťan, ktorý sa cvičí v božských a mravných ctnostiach, snaží sa o kresťanskú dokonalosť. Isus Christos doporučil k dosiahnutiu vyššej dokonalosti tri rady: dobrovoľnú chudobu, ustavičnú čistotu a dokonalú poslušnosť. Tieto tri evanjelické rady musia zachovávať všetci, ktorí sa k tomu sľubom zaviazali, zvlášť reholníci a reholnice.

438. Ktoré sú hlavné dobré skutky?

Hlavné dobré skutky sú: modlitba, pôst a almužna, lebo modlitba s pôstom a almužnou sú lepšie, ako skrývať poklady zlata. (Tob. 12, 8.)

439. Čím podporuje Cirkev zvlášť konanie dobrých skutkov?

Cirkev podporuje zvlášť konanie dobrých skutkov zbožnými bratstvami a spolkami. (Svjat. Serdce, sv. Ruženec, sv. Jozef, oltárny spolok a pod.)

¹⁾ Každý strom, ktorý nenesie dobré ovocie, bude vyťatý a na oheň hodený. (Mat. 3.)

Napomenutie: Bez vytrvalého boja, bez úsilovnosti a bez modlitby nikdy nenadobudneš ctností. Bedli sám nad sebou a nestaraj sa o to, ako žijú druhí, lebo nie oni ťa budú súdiť, ale Boh.

O B S A H

	Str.
Úvod	5
Modlitby	7

Prvá časť: O viere.

A. Boh.	
O troch Božských osobách	13
O vlastnostiach Božích	13
B. Boh Stvoriteľ	
1. O stvorení a riadení sveta	14
2. O ľuďoch	15
3. O anjeloch	16
C. Boh Vykupiteľ	
1. Isus Christos pravý Boh	17
2. Boh — človek	18
3. Božský Učiteľ	19
4. Ukrižovanie	20
5. Pchreb a voskresenie	20
6. Voznesenie	21
7. Druhý príchod Isusa Christa	21
D. Boh-Posvätiť Duch sv.	21
E. Svätá Cirkev	
1. Založenie	22
2. Znamky Cirkvi	23
3. O účele Cirkvi	25
F. Posledné veci človeka	
1. O smrti	26
2. O súde	26
3. O pekle	27
4. O očistci, čiže mytarstve	27
5. O nebi	27
G. Pramene viery	28
H. O potrebe a vlastnostiach viery	29

Druhá časť: O prikázaniach

I. Desať Božích prikázaní	
Prvé Božie prikázanie	30
1. O viere	31
2. O nádeji	32
3. O láske	32
4. O klaňaní sa Bohu	33
5. O úcte anjelov a svätých	34
6. O Presv. Bohorodici	34
Druhé Božie prikázanie	35
Tretie Božie prikázanie	35
Štvrté Božie prikázanie	36
Piate Božie prikázanie	37

O láske k bližnému	37
O láske k sebe samému	38
Šieste Božie prikázanie	39
Siedme Božie prikázanie	39
Ôsme Božie prikázanie	40
Deviäte a desiate Božie prikázanie	41
II. Päť prikázaní cirkevných	
Prvé cirkevné prikázanie	42
Druhé cirkevné prikázanie	43
Tretie cirkevné prikázanie	43
Štvrté cirkevné prikázanie	44
Piate cirkevné prikázanie	44
III. O prestúpení prikázaní	
A. O hriechu vôbec	45
B. O zvláštnych druhoch hriechov	46
C. O pokušení a príležitostiach k hriechu	47
Tretia časť: O prostriedkoch milosti.	
I. O milosti Božej	
I. O milosti Božej	48
II. O sviatostiach (tajnách)	
1. O sviatosti krstu — Krešenie	49
2. O sviatosti birmovania — Miropomazanie	50
3. O Eucharistii — Sviatosť oltárna	51
a) O Službe Božej	51
b) O sv. pričastiu	52
4. O sviatosti pokánia	53
O spytovaní svedomia	54
O ľútosti	55
O predsavzatí	55
O spovedi	56
O pokute (zadosťučinení)	56
5. O posvätení kňazstva (Svjaščenstvo)	57
6. O manželstve	58
7. O poslednom pomazaní (Jeleopomazanie)	58
III. O modlitbe	59
IV. O pobožnom živote'	
1. O ctnostiach	60
2. O dobrých skutkoch	60
	61

O p r a v a:

- Str. 13, otázka 9: Pamätaj si, dieťa milé,
Boh je duch a večne žije,
všade býva, vševedúci,
Správne: všetko vidí, všemohúci;
Je On múdry, spravodlivý,
milosrdný, dobrotivý....
- Str. 41, ot. 263: kto skutočné chyby druhého zväčšuje alebo
vymýšľ'a a vypráva....
- Str. 48, ot. 317: Odpoveď: Milosť Božia je posväcujúca a
pomáhajúca.
- Str. 54, napomenutie: za slová: veľmi často. — vlož: žij tak,
aby....
- Str. 55, ot. 387: .... keď ľutujeme hriechov ako najväčšieho
zla.